

Годишнина
за Тоше

Кога тагата пее,
а љубовта не
умира

Интервју со
амбасадорот Драган
Ѓурчевски:

Хрватска има важна
улога во регионалната и
европската политика

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

Година XXXIII 2025.

СЕПТЕМВРИ-ОКТОМВРИ
RUJAN-LISTOPAD

ISSN 1333-7769

БРОЈ
157

Од традиција до современи уметнички изрази

МКД „Св. Кирил и
Методиј“, Пула

РОДЕНДЕНСКИ КОНЦЕРТИ

МКД „Браќа
Миладиновци“, Осиек

ЧЕСТИТ БОЖИЌ И СРЕЌНА НОВА 2026 ГОДИНА!

Ferozomal

mikrogranule za izravnu primjenu
dodatak prehrani sa sladilima

okus limuna i šumskog voća
s liposomalnim željezom
i vitaminima C i B₁₂
30 vrećica

Sadrži željezo
koje doprinosi
smanjenju umora
i iscrpljenosti te
normalnoj funkciji
imunološkog
sustava.

ALKALOID

Health above all

GLASILO ZAJEDNICE
MAKEDONACA U
REPUBLICI HRVATSKOJ

СПИСАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА НА
МАКЕДОНЦИТЕ ВО РЕПУБЛИКА
ХРВАТСКА

Главна и одговорна уредничка:
МИЛЕНА ГЕОРГИЕВСКА

Заменик на главната и одговорна уредничка:
ЕЛИЗАБЕТА ПЕТРОВСКА

Уредништво:

Компјутерска обработка: Будем Консалтинг д.о.о.

Превод и лектура: Лидија Георгиева

Секретар и коректор: Елизабета Петровска

Редакциски одбор:

Васил Тоциновски

Милена Златеска

Мирјана Мајиќ

Редакција:

Елизабета Петровска – Загреб

Јулијана Младеновска Тешија – Осиек

Гордана Квајо – Риека

Антонела Галиќ – Задар

Марта Жаја – Сплит

Михаела Златеска – Пула

Ovo je glasilo izrađeno uz finansijsku podršku Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Sadržaj ovog glasila u isključivoj je odgovornosti Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Savjeta za nacionalne manjine RH.

Nakladnik: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj
Zagreb, Masarykova 16/1

Matični broj: 3805760

OIB: 07739533563

Žiro račun: PBZ – IBAN: HR6023400091100038804

Tel./Fax: (01) 48 72 655

web: www.zmurh.hr

e-mail: zmurh.hr@gmail.com

За издавачот: Илија Христодулов

Печат: „Мпринт“ – Загреб

Temeljem odredaba čl. 58. st. 3. Zakona o javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992) novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske, Sektor informiranja, Ur.broj 389-03-5/2-93-01/343, dana 14.07.1993. godine.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, Ur.broj 532-03-1/7-94-01, od 10.05.1994. godine, ova tiskovina je oslobođena plaćanja poreza na promet.

ЗАБЕЛЕШКА: Коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш го одразуваат мислењето на Уредништвото. Уредништвото е одговорно само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на нашата адреса стануваат сопственост на списанието, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

ЕХО НА ВРЕМЕТО

Агол на уредникот
Urednikov kutak

Гласот на нашето постоење

Во времиња кога светот се менува со невидена брзина, кога границите стануваат сè помалку видливи, а националните идентитети сè почесто се развиваат во глобалните текови, нашата задача – да го сочуваме македонскиот дух, јазик и култура – станува уште поважна. „Македонски глас“ и понатаму останува сведок и чувар на упорната борба на Македонците во Хрватска и пошироко, борба за постоење и достоинствено место под сонцето.

И додека ние тука, во дијаспората, со љубов го негуваме македонскиот збор и песна, во татковината сè уште одекнуваат старите битки – за признавање, за почит, за право на сопствениот идентитет и историја. Но, некои од нашите соседи, наместо да ја прифатат реалноста на една суверена и непокорена држава, сè уште гледаат да ја негираат нашата посебност и да го доведат во прашање нашето постоење. Но, токму во тие моменти на притисок, Македонците покажуваат дека не се народ кој се откажува лесно. Ние не бараме ништо помалку и ништо повеќе од другите, туку да го зачуваме она што го имаме!

Во Македонија, пак, локалните избори повторно ја покажаа живоста на демократскиот дух – иако често придружени со остри полемики и партиски поделби, тие се доказ дека народот сака да учествува, да одлучува, да влијае врз сопствената иднина. Од исходот на изборите не зависи само кој ќе управува со општините, туку и колку силна ќе остане довербата во институциите, колку ќе опстане надежта за подобра, постабилна и поправедна Македонија.

Нашата заедница во Хрватска, и покрај сите предизвици на асимилацијата, продолжува да биде мост помеѓу старото и новото, помеѓу Македонија и светот. Ние сме жив доказ дека идентитетот не се брани само со зборови, туку со дела, со љубов, со упорност и доследност.

И да, да се потсетиме дека секоја песна на мајчин јазик, секој број на ова списание, секое дете што ќе научи да каже „Добар ден“ на македонски – е победа.

Да го чуваме македонскиот глас – зашто тој е гласот на нашето постоење.

Милена Георгиевска
(m.georgievska@gmail.com)

ЕУ не смее да го остави Западниот Балкан во геополитички вакуум

Ова го посочи македонската претседателка Гордана Сиљановска-Давкова на Генералното собрание на Обединетите нации на 25 септември 2025 година, каде се задржа на македонската приказна за влез во ЕУ

„Посакуваме да се интегрираме во Европската унија, но без дополнителни услови и со зачувано национално достоинство“, рече во своето обраќање, меѓу другото, македонската претседателка Гордана Сиљановска-Давкова на Генералното собрание на Обединетите нации на 25 септември 2025 година, повторувајќи ја трајната определба на Македонија кон европските вредности, демократијата и регионалната соработка.

„По кој знае кој пат потенцираме дека себеси се перципираме како Европејци и длабоко веруваме во европскиот проект, којшто по Втората светска војна донесе мир, стабилност и економски

просперитет“, истакна претседателката Сиљановска-Давкова.

Долгогодишен процес

Во продолжение на своето обраќање, претседателката се осврна на долгогодишниот процес на пристапување на Македонија кон ЕУ, истакнувајќи дека овој процес е неправедно пролонгиран и оптоварен со политички услови.

- Процесот на македонското пристапување кон ЕУ веќе дваесет години е континуирано попречуван, но не врз основа на објективните копенхагенски критериуми, туку поради субјективни, националистички причини. Најновиот ЕУ

услов за почеток на нашите преговори е нова, наметната промена на Уставот, посочи Сиљановска-Давкова.

Таа подвлече дека Уставот, како највисок правен акт, е внатрешно прашање на секоја држава и не смее да биде предмет на надворешни притисоци.

„Укажувам дека условувањето на почетокот на преговорите со нови уставни измени повторно ги отвара прашањата за историјата, културата и јазикот, за кои бевме убедувани дека се затворени со Преспанскиот договор со Грција“ додаде македонската претседателка во Њујорк.

Добрососедство

Таа повторно ја истакна определбата на Македонија за градење на односи засновани врз добрососедство, доверба и заемно почитување и дека државата не сака спорови со соседите.

Претседателката Сиљановска-Давкова додаде дека Македонија и натаму останува посветена на принципите на меѓународното право, човековите права и мирното решавање на споровите, уверена дека само преку еднаквост и взаемно почитување може да се гради подобра иднина за сите.

Таа рече дека ако ЕУ сака да биде геополитичка унија, не смее да го остави Западниот Балкан во геополитички вакуум.

Исто така, македонската претседателка во своето обраќање пред Генералното собрание на Обединетите нации се задржа на новата геополитичка ера, војните, сиромаштијата, мирот, безбедноста, губењето на хуманоста, женското лидерство и други теми.

Милена Георгиевска

ВМРО-ДПМНЕ доминираше на локалните избори 2025 година

Коалицијата предводена од ВМРО-ДПМНЕ оствари убедлива победа и обезбеди мнозинство градоначалнички места, вклучувајќи го и Скопје

Граѓаните на Македонија на 19 октомври и 2 ноември 2025 година, по осми пат бираа локална власт во државата. Досегашните податоци говорат дека на овие избори имало најмала излезност на гласачите и во првиот и во вториот круг. Но, оние што го заокружиле името на градоначалниците и советниците на кои им ја дале довербата донесоа одлука – коалицијата предводена од ВМРО-ДПМНЕ оствари убедлива победа и обезбеди мнозинство градоначалнички места, вклучувајќи го и Скопје.

Анализите покажуваат дека и овие изборни резултати ја потврдуваат доминантната позиција на ВМРО-ДПМНЕ (55 градоначалнички места) не само на државно, туку и на локално ниво. Последните локални избори покажуваат дека партијата контролира поголем број општини и обезбеди управување со повеќето локални самоуправи.

Така, и во главниот град на Македонија, Скопје, во градоначалничката фотелја седна Орце Ѓорѓиевски, кандидат на ВМРО-ДПМНЕ.

По објавувањето на резултатите лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, Кристијан Мицкоски, најави дека слават за новата енергија што ја движи државата напред, за работа и за одговорност.

Оправданост

Сега локалната власт треба да ја оправда својата позиција во остварувањето на предизборните ветувања дадени на темите од сферата на загадувањето, јавниот превоз, урбанистичкото уредување и инфраструктурата – итни проблеми кои ќе треба да се решаваат, а и кои ќе бидат показатели за оценувањето на новите локални власти. Граѓаните, како и по секои избори, ќе ги чекаат конкретните реформи и политики на локалната власт што треба да бидат исполнети за да не

останат само на обични предизборни ветувања.

По остварениот слаб резултат (шест градоначалнички места) во СДСМ најавуваат консолидација на партијата.

Првите локални избори во независна Македонија се одржаа на 17 ноември 1996 година и се избираа советници и градоначалници на 123 општини и во Скопје.

Вторите локални избори беа закажани за 10 септември 2000 година, третите се одржаа во март 2005, четвртите во март 2009, петтите во март 2013, шестите во октомври 2017 и седмите во октомври 2021 година.

Податоците покажуваат дека одзивот за избор на градоначалници и советници, ниту во првиот, ниту во вториот круг, не надмина 50 проценти, со што овие локални избори резултираат со најниска излезност од независноста на Македонија до денес.

Милена Георгиевска

Извештајот на ХРТ примен на знаење, но не и прифатен

На седницата на Советот за националните малцинства на РХ се заклучи дека денес, дигиталниот пристап до програмите и содржините како што е апликацијата „HRTi“, е неопходен за да се постигне поголем интерес, покриеност и гледаност на сите содржини, па така и на содржините за малцинствата

На 3 октомври 2025 година, Советот за националните малцинства на Република Хрватска ја одржа својата 111. тематска седница во просториите на Владата на РХ во Загреб. Покрај членовите на Советот, на седницата присуствуваа и претставници на Хрватската радио-телевизија, Роберт Швоб, генерален директор, Ренато Куниќ, помошник генерален директор, Диана Роко, уредник на Одделот за образование и наука на ХТВ, и Елиана Чандрлиќ Глибота, главен уредник на програмата на Хрватското радио, како и од Министерството за култура и медиуми на РХ, Крешимир Партл, државен секретар и Нивес Звонариќ, в.д. директор на Управата за медиуми и развој на културните и креативните индустрии.

Голем пад на вкупната минутажа

Советот го прими на знаење Извештајот на ХРТ за произведените, копроизведените и објавените програми наменети за информирање на припадниците на националните малцинства во РХ во 2024 година, но не го прифати бидејќи беше изразено

незадоволство од вкупната минутажа посветена на теми поврзани со малцинствата во програмите на ХРТ (1,29% од целокупната програма во 2024, 1,38% во 2023 година). Незадоволство беше изразено и од видот на прилозите, со оглед на тоа што акцентот не е ставен на квалитетот, туку на квантитетот, што не придонесува за зајакнување на колективната свест за важноста на малцинските теми, како и на секојдневните малцински прашања.

Во споредба со 2023 година, беше утврден голем пад на застапеноста на малцинствата во емитираните програми, што во голема мера може да се припише на драстичното намалување на информативните емисии и документарните содржини на ХТВ. Значителното намалување на минутите за малцинствата во информативната програма во споредба со 2023 година, всушност води до информативен дисбаланс помеѓу мнозинството и малцинството, што не е во интерес на општеството како целина.

Квалитет наспроти квантитетот

Претседателот на Советот, Тибор Варга, изрази големо незадоволство и од недостатокот на интерес и ангажман на малцинската емисија „Призма“ за работата и активностите на Советот, што е неповолно за малцинствата бидејќи Советот е највисоко државно тело основано за сите 22 национални малцинства во Република Хрватска.

Констатирана е недоволна застапеност на програмите наменети за припадниците на националните малцинства во целокупната програма на Хрватската радио-телевизија. Позитивен напредок евидентиран е во минутажата и бројот на емитирања

на специјализираната малцинска емисија „Малцински мозаик“.

Претставниците на ХРТ посочија на позитивниот напредок, подготвеноста за подобрување на квалитетот на програмите и понатамошно барање посоодветно решение за мерење на застапеноста и гледаноста на малцинските содржини. Во заедничката дискусија на седницата се заклучи дека денес, дигиталниот пристап до програмите и содржините како што е апликацијата „HRTi“, е неопходен за да се постигне поголем интерес, покриеност и гледаност на сите содржини, па така и на содржините за малцинствата. Сите се согласија и за важноста од поттикнување на квалитетот на прилозите кои ја одразуваат реалната слика за малцинските теми, наспроти квантитетот што не обезбедува задоволителни конкретни ефекти и напредок.

Именувани комисии

По дискусијата врз основа на Критериумите за финансирање и склучување договори за програми за остварување културна автономија на националните малцинства, беше ус-

воен Годишниот извештај на Советот за трошењето на средствата обезбедени во Државниот буџет на РХ за 2024 година.

Именувани се членовите на Комисијата за отворање пријави на предлози за програми поднесени на Јавниот повик за 2026 година – Ида Балиќ, заменик-раководител, Михаела Тешиќ, советник, Зденка Омрчен, виш референт и Ивана Галуниќ, административен секретар од Стручната служба на Советот, и на Комисијата за распределба на средствата на здруженијата и институциите на националните малцинства за 2026

година – Бранка Бакса, водител и Зорица Велиновска, членови на Советот, Ирена Крегар Шегота, раководител на Секторот за развој на културата и уметноста во Министерството за култура и медиуми на РХ, Катарица Бушиќ, музејски советник во Етнографскиот музеј во Загреб и Јошко Чалета, виш научен соработник во Институтот за етнологија и фолклористика. Беше усвоен и Деловникот за работа на Комисијата за распределба, како и барањата за пренамена на средства на неколку здруженија.

Претседателот Варга истакна дека Јавниот повик за пријава на

програми за културна автономија за 2026 година ќе биде објавен на 8 октомври. Тој потсети на манифестацијата „Културно творештво на националните малцинства во 2025 година“, која ќе се одржи на 30 ноември во концертната сала „Ватрослав Лисински“ во Загреб. Воедно го најави и едукативниот семинар за малцинствата за начинот на поднесувањето пријави за програми преку интернет апликација, во организација на Стручната служба на Советот кој, исто така, ќе се одржи на 8 октомври во Новинарскиот дом во Загреб.

Елизабета Петровска

Едукативен семинар за пријава на програмите на малцинствата

За 2026 година се очекува да биде ист буџетот како и за оваа 2025 година, со напори да се зголеми за 10 проценти

Во организација на Стручната служба на Советот за националните малцинства на Република Хрватска, на 8 октомври 2025 година во Новинарскиот дом во Загреб се одржа едукативен семинар на тема „Пријави на Јавниот повик според новите Критериуми за финансирање и склучување договори за програми за остварување културна автономија на националните малцинства“, за здруженија и институции на националните малцинства.

На семинарот присуствуваа претставници на бројни здруженија и институции на малцинствата чии програми преку Советот се финансираат од Државниот буџет на РХ. Од Заедницата на Македонците во Република Хрватска на семинарот беа присутни Елизабета Петровска и Антонела Галиќ.

Учесниците на семинарот на почетокот ги поздрави Владимир Билек, член на Советот, претседател на Клубот на застапници на националните малцинства и претставник на чешкото и словачкото малцинство во Хрватскиот сабор.

„Еразмус+“

Во воведното обраќање, претседателот на Советот, Тибор Варга,

се осврна на положбата на националните малцинства во Хрватска, буџетските можности на Советот во 2026 година, и новостите поврзани со пријава на програмите и извештајот за 2025 година. Информираше дека е објавен Јавниот повик за здруженија и институции за предлагање програми за остварување културна автономија во областите на информирање, издаваштво, културен аматеризам и културни манифестации за 2026 година, и дека ќе трае до 10 ноември 2025 година. Тој нагласи дека за 2026 година се очекува да биде ист буџетот како и за оваа 2025 година, со напори да се зголеми за 10%, и дека одлуките за финансирање ќе бидат донесени на почетокот на јануари, а и договорите ќе бидат потпишани во јануари, за да можат здруженијата порано да ги планираат своите активности.

Матеа Мајдениќ, раководител на Одделот за Европски солидарен корпус при Агенцијата за мобилност и програми на Европската Унија, ги запозна присутните со можностите на програмата „Еразмус+“ во областа на младите и на Европскиот солидарен корпус.

Заменик-раководителот на Стручната служба на Советот, Ида Балиќ, се осврна на постапката за

пријава на програмите преку Јавниот повик во согласност со новите Критериуми. Таа посочи практични решенија и примери со цел да се избегнат грешките што постојано се појавуваат при пријавувањето на програмите. Исто така, информираше дека Упатствата за пријава на Јавниот повик со останатите прилози ќе бидат достапни на интернет страницата на Советот. Упатствата ги деталзираат условите и постапката за спроведување, со наведување содржини што не спаѓаат во програмите за остварување културна автономија и билатералните договори.

Претседателот Варга на крај потсети на важните факти за поднесувањето на претстојниот годишен извештај за работата и остварувањето на програмите со финансискиот извештај за 2025 година.

Елизабета Петровска

Хрватска има важна улога во регионалната и европската политика

Во разговорот со новиот македонски амбасадор во Хрватска, Драган Ѓурчевски, ги допревме темите за современата дипломатија, економската и културната соработка, поддршката на дијаспората, македонските студенти во Хрватска, како и други теми што се однесуваат на врските меѓу Хрватска и Македонија

Новиот македонски амбасадор во Република Хрватска, Драган Ѓурчевски, доаѓа на функцијата со богато дипломатско и управувачко искуство. Ѓурчевски е поранешен конзул во Канада и директор на Агенцијата за млади и спорт, долгогодишен член на ВМРО-ДПМНЕ со активна улога во политичките и општествените процеси во земјата. Неговото именување беше резултат на пошироката дипломатска реорганизација на македонската Влада, а од него се очекува да придонесе за јакнење на билатералните односи меѓу Македонија и Хрватска, како и за поддршка на македонската дијаспора.

Позитивни иницијативи

Господине Ѓурчевски, како ја доживувате честа и одговорноста што сте именуван за амбасадор во Хрватска?

Именувањето за амбасадор во Република Хрватска претставува го-

лема чест, но и значајна обврска, на која ѝ пристапувам со највисоко ниво на професионализам и одговорност. Овој мандат ми дава можност да придонесам за понатамошно зајакнување на историски пријателските односи помеѓу двете земји, како и да ги промовирам нашите интереси во една земја која има значајна улога во регионалната и европската политика. Ова е шанса да работиме заедно на продлабочување на економската, културната и политичката соработка, што ќе обезбеди стабилен и континуиран развој на нашите билатерални врски. Довербата која ми е доделена ја доживувам како обврска да ја претставувам нашата татковина со достоинство и посветеност.

Вашата кариера опфаќа и искуство во Канада, како и во Агенцијата за млади и спорт. Како тоа влијаеше на Вашиот дипломатски пристап?

Мојот четиригодишен ангажман во Канада како Генерален конзул, покрај акумулираното дипломатско искуство, ме научи на современи управувачки стандарди, транспарентност и меѓукултурна комуникација. Паралелно со тоа, работата во Агенцијата за млади и спорт ми овозможи блиска работа со младите генерации и нивните потреби, што значително влијаеше на мојот пристап во дипломатијата. Свесен за важноста на младите како носители на промени, денес во мојот дипломатски пристап се фокусирам на изградба на мостови помеѓу различни култури и општествени слоеви, како и на поттикнување на позитивни иницијативи што ќе ја унапредат меѓусебната соработка и размена.

Широк спектар за соработка

Што за Вас претставува „современа дипломатија“ во 21 век?

Современата дипломатија во 21 век не се сведува само на традиционални дипломатски канали, туку опфаќа нови области кои одговараат на глобалните предизвици на денешното време. Се однесува на активна економска, културна и дигитална дипломатија, што создава широк спектар на можности за меѓународна соработка. Важно е амбасадите да бидат динамични и отворени за нови форми на комуникација, користејќи ги современите дигитални технологии како алатки за дипломатска активност. Денешниот амбасадор е многу повеќе од политички претставник – тој е посредник, комуникатор и промотор на националните интереси преку новите форми на соработка. Комуникацијата и вмрежувањето преку социјални медиуми, дигитални платформи и директен контакт со јав-

економиите и институциите. Во современиот дипломатски контекст, амбасадите не се само канцеларии на државата, туку и места за соработка, на кои им се доделува важност во изградбата на долгорочни и длабоки врски помеѓу различни заедници. Улогата на амбасадата е да ги интегрира различните аспекти на меѓусебните односи, создавајќи платформи за економска, културна и образовна размена. Поттикнувањето на туризмот и економската соработка се дел од нашата стратешка цел, но исто така е важно да се фокусираме и на промоција на културната разноликост како основа за подлабока меѓусебна соработка и размена.

Нови можности

Кои ќе бидат Вашите приоритети во рамките на новиот дипломатски мандат?

Моите приоритети ќе бидат насочени кон зајакнување на политичкиот и економскиот дијалог со Република Хрватска. Со цел да се зајакне институционалната соработка, планирам да иницирам проекти кои ќе ги поврзат образовните

и истражувачките институции. На овој начин, ќе се создадат нови можности за студентите, младите професионалци и бизнис заедниците од двете држави. Исто така, во рамките на мојот мандат ќе овозможам континуирана поддршка за нашата дијаспора во Хрватска, која претставува важен мост на соработка помеѓу двете земји.

Каква улога може да има амбасадата во поддршката на македонските студенти и сè повеќе граѓани од Македонија кои доаѓаат на студии и работа во Хрватска?

Амбасадата ќе продолжи да биде советодавен партнер за македонските студенти и професионалци во Хрватска. Ова подразбира не само помош за решавање на административните прашања, туку и активно поттикнување на нивната интеграција во хрватскиот образовен и професионален систем. Амбасадата ќе биде активен координатор на иницијативи кои ќе им овозможат на студентите да ги искористат можностите што ги нуди Хрватска, како и да ја задржат врската со татковината. Во исто време, тие ќе станат амбасадори на македонската култура и традиција во Хрватска, придонесувајќи за зајакнување на пријателството меѓу нашите земји.

Милена Георгиевска

носта овозможуваат побрзо и ефективно решавање на проблемите и поттикнување на нови иницијативи.

Како гледате на улогата на амбасадорот не само како политички претставник, туку и како мост меѓу луѓето, културите, економиите, туризмот...?

Амбасадорот е градител на мостови меѓу народите, културите,

ИНТЕРВЈУ

Поддршка за дијаспората

Што ќе значи Вашиот мандат за македонската дијаспора во Хрватска?

Македонската дијаспора во Хрватска е важен и неопходен дел од нашата дипломатска стратегија. Таа не само што ги чува македонскиот јазик, култура и идентитет, туку има и значајна улога во градењето на мостови на соработка. Мојот мандат ќе биде насочен кон унапредување на нејзината институционална видливост и поддршка, како

и за реализација на заеднички проекти кои ќе ја збогатат културната размена и економската соработка. Клучната цел е да се создадат нови можности за активирање на дијаспората како активен и конструктивен дел од општествениот и економски живот на Хрватска, која ќе игра важна улога за промоција на нашата земја.

ЗМРХ не мирува – подготвени бројни програми и културни настани

На 11 октомври 2025 година Управниот одбор на Заедницата на Македонците во Република Хрватска ја одржа својата 4. седница во просториите во Загреб

Седницата ја водеше потпретседателот Борис Трајановски, во отсуство на претседателот Илија Христовулов. По утврдувањето на кворумот и усвојувањето на дневниот ред, работата продолжи во конструктивна и продуктивна атмосфера, при што се разгледуваа актуелните прашања, плановите за идната година и реализацијата на претстојните културни манифестации, со јасна порака дека ЗМРХ продолжува да го негува својот јазик, култура и идентитет.

Усвоен кварталниот извештај

Во првиот дел членовите беа запознаени со одржаните 111. седница и едукативниот семинар на Советот за националните малцинства на Република Хрватска, на кој беа тема Јавниот повик за здруженија и институции на национални малцинства за пријавување на програми за 2026 година, како и предавањето на извештаи за 2025 година според новите Критериуми. Новост е дека Плановите и програмите за работа и Финансиските планови на приходи и расходи за 2026 година се приложуваат на Јавниот повик на самата апликација, а потврдата се доставува до Советот по електронска пошта. Советот, во рамките на своите активности, најави и теренски извиди до крајот на годината.

Управниот одбор го усвои записникот од претходната седница и финансискиот квартален извештај за потребите на ЗМРХ со прилозите, при што беше истакнато дека оваа година, за прв пат, не се изработува финансиски квартален извештај за Советот. Исто така,

беше именувана пописна комисија која ќе спроведе попис на имотната состојба на ЗМРХ за 2025 година.

Посебно внимание беше посветено на културните манифестации што ЗМРХ ќе ги реализира до крајот на годината. „Деновите на браќата Миладиновци“ ќе се одржат на 17 и 18 октомври во Осиек, Гаково и Нашице, „Денот на ЗМРХ“ ќе се прослави на 8 ноември во концертната сала „Фрањо Крежма“ во Осиек, а „Рацинов ден – Бели мугри“ ќе се одбележи на 29 ноември во Самобор.

Активно учество

Во завршниот дел од седницата, потпретседателот Трајановски, како македонски претставник од ЗМРХ за хрватскиот дел на Меѓувладинот мешовит одбор за спроведување на Спогодбата помеѓу

Хрватска и Македонија за заштита на правата на хрватското малцинство во РМ и македонското малцинство во РХ, информираше за подготовките во организација на Средишната државна канцеларија за Хрвати надвор од Хрватска, за 7. седница што треба да се одржи во Скопје.

Секоја седница на Управниот одбор е потсетник дека единството, ангажманот и љубовта кон културата се темелите на кои се гради македонската заедница во Хрватска. Со оваа, ЗМРХ уште еднаш ја потврди својата посветеност кон зачувувањето на македонската култура со активно учество во општествениот живот, покажувајќи дека Македонците во Хрватска се добро организирани и насочени кон иднината.

Елизабета Петровска

Ивана Брезовец нова претседателка на МКД „Охридски бисер“ од Загреб

На 13 октомври 2025 година во салата на „Чешка беседа“ се одржа Редовното изборно собрание на МКД „Охридски бисер“ од Загреб

Седницата се одржа во пријателска, но и свечена атмосфера, исполнета со инспиративно чувство на континуитет и нов почеток. По интонирањето на хрватската и македонската химна, присутните ги поздравиле досегашната претседателка на Друштвото, Виолета

Штерјова, која посака успешна работа и конструктивни одлуки.

По утврдувањето на кворумот и усвојувањето на дневниот ред, беше разрешено досегашното раководство, а Собранието го избра новиот состав на Управниот одбор. За нова претседателка на МКД „Охридски бисер“ е избрана Ивана Брезовец, а за потпретседателка Виолета Штерјова. Освен именуваните, во Управниот одбор на Друштвото влегоа и Љубомир Филиповски, Орданчо Митрев, Елизабета Петровска, Јангел Малинов и Горан Коров.

Работата ја водеше претседателката на работното претседателство, Елизабета Петровска, која ги повика присутните со едноминутно

молчење да им оддадат почит на починатите членови на Друштвото – гест што внесе емотивен момент на сеќавање и благодарност.

Новото, подмладено раководство со искрена благодарност ја прими довербата, изрази подготвеност за зачувување и афирмација на Друштвото и најави дека ќе продолжи да го негува духот на македонската култура и традиција, но и дека ќе внесе нова енергија, свежи идеи и современи пристапи во работата.

Изборното собрание заврши со честитки, позитивни мисли и убави желби за плодна и успешна понатамошна работа на новиот тим што ќе го води МКД „Охридски бисер“ кон нови достигнувања.

Е. П.

Македонски бисери на јубилејната свеченост во Подгариќ

Во сенката на монументалниот Споменик на револуцијата на народот на Мославина во Подгариќ, на 20 септември 2025 година се одржа централна свеченост по повод 80-годишнината од ослободувањето на северозападна Хрватска и победата над фашизмот. Настанот, организиран од Сојузот на ан-

тифашистички борци и антифашисти на Република Хрватска и нивните здруженија од регионот, а под покровителство на Бјеловарско-билогорската жупанија, собра бројни гости, делегации и културно-уметнички друштва.

Свеченоста започна со полагање венци и оддавање почит на загинатите борци, а продолжи со приодни говори и богата програма со која се пренесе пораката на мирот, се славеше слободата, солидарноста и човечноста.

Меѓу најтопло поздравените настапи беше оној на МКД „Охридски бисер“ од Загреб, на пејачката група „Моми бисерни“ во придружба на гитарите на Иван Брадиќ и водителот Сафиудин Али-

моски, и на фолклорната група „Китка“ под водство на Рајка Веверка. Со своите гласови и танцови полни емоција, со колоритните носии и искрената љубов кон традицијата, тие внесоа македонски ритам меѓу присутните, пренесувајќи ја убавината на мултикултурата преку песни што допираа до срцето и ора што ја раздвижија публиката. Нивниот настап беше вистински македонски бисер на свеченоста, топол и исполнет со почит кон сите борци што го впишаа својот подвиг во историјата.

Настанот заврши со заедничка песна во знак на благодарност кон сите што ја одржуваат жива меморијата на борбата за слобода и човечкото достоинство, и со потсетник дека антифашизмот не е само симболика, туку вечна обврска и вредност што треба да се негува и денес.

Елизабета Петровска

28. Денови на браќата Миладиновци во Нашице, Гаково и Осиек

Јазикот – зборот насушен е темелот на вистинското богатство на еден народ, а неговата историја и неговата сегашност и иднина зависат од нашиот однос кон него, беше лајтмотивот кој провејуваше низ двата дена богати со настани

Сè започна на 17 октомври 2025 година во прекрасниот простор на Градската библиотека во Нашице каде беше претставена стихозбирката „Збунети компаси“ на македонскиот поет и преведувач, д-р Зоран Анчевски од Скопје.

„Чест ни е што вечерва со нас е професорот Анчевски, добитник на наградата „Браќа Миладиновци“ за најдобра стихозбирка на македонски јазик помеѓу два фестивали на Струшките вечери на поезијата. Оваа книга ни донесува лирика која говори за хаотичниот свет и губењето на компасот, но и пронаоѓањето на смислата на животот во творештвото“, рече во уводното излагање Марија Буха, директорката на библиотеката. За богатството и убавината на јазикот во поетското творештво на Анчевски, како и за тоа

дека „песните на Анчевски се пеат на сите јазици на светот и звучат подеднакво силно, зошто нивната порака е универзална“, зборуваше д-р Мирко Куриќ, потпретседател на Друштвото на хрватските книжевници, кој ја претстави стихозбирката пред публиката во Нашице.

Секој збор го наоѓа своето место

Поетот прочита неколку свои песни на македонски јазик и се осврна на процесот на создавањето на песната.

„Секоја песна настанува низ подолг процес во кој секој збор го пронаоѓа сопственото место“, рече Анчевски истакнувајќи ја важноста да се негува македонскиот јазик со проучување на неговите правила,

но и преку творештвото на другите автори.

Во музичкиот дел, настанот со својот настап го збогатија членовите на пејачката секција „Вардарки“ при МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек.

Следниот ден, на 18 октомври делегација на Друштвото заедно со поетот Анчевски, протојереј-ставрофор Кирко Велински, свештеникот на Македонската православна црква во Р. Хрватска и заменикот градоначалник на Нашице, Антун Галиќ, заминаа за Будровци близу Гаково. Таму беше свечено откриена спомен-плочата на гробот на македонските војници загинали во текот на Втората светска војна која водено беше и осветена, и беа положени венци свежо цвеќе во знак на сеќавање на нивната жртва.

Прием кај надбискупот

Веднаш потоа, делегацијата замина на свечен прием кај надбискупот и митрополит монсињор

д-р Ѓуро Храниќ во Ѓаковечката катедрала „Св. Петар“. Искрениот и топол разговор со ѓаковечко-осиечкиот надбискуп траеше повеќе од еден час во кој монсињор Храниќ се присети на врските помеѓу

браќата Миладиновци и бискупот Јосип Јурај Штросмаер, и им честита на членовите на Друштвото за „несебичното и долгогодишно негување на споменот и врските помеѓу двете држави“. Присутните му се заблагодарија на надбискупот за дочекот и во криптата положија венци на гробот на бискупот J. J. Штросмаер.

Во вечерните часови беше организирано претставување на стихозбирката „Збунети компаси“ на поетот Зоран Анчевски во Осиек.

Манифестацијата беше организирана во соработка со Заедницата на Македонците во Р. Хрватска и со поддршка на Советот за националните малцинства на Р. Хрватска.

Јулијана Тешија

Македонски и истарски музички инструменти

Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ од Пула и Заедницата на Македонците во Република Хрватска и оваа година на 26 октомври ја одржаа трибината „Хрватско-македонски културни врски“ на тема „Сличност на македонските и истарските изворни народни инструменти“ во просториите на Друштвото, а под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска.

Присутните ги поздравиле претседателката на Друштвото, Милена Златеска, која рече дека од голема важност се изворните народни инструменти, како во Македонија, така во Истра и цела Хрватска, а и општо во светот. Особено кога се работи за две места кои се толку многу просторно оддалечени, а толку многу се слични.

- Покрај сличностите на македонскиот јазик со истарскиот дијалект има голема сличност и со из-

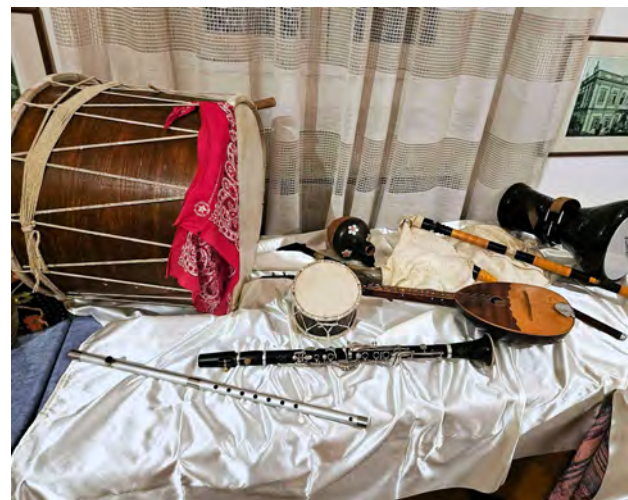
ворните народни инструменти, рече Златеска.

За македонските инструменти, гајда, кавал, зурла, тамбура и тапан, зборуваа Здравко Јакимоски Банар, кој детално го објаснуваше секој инструмент. За изворните народни инструменти во Истра зборуваа Драго Драгузет, долгогодишен член на Друштвото, кој многу пати знае да засвири на мих, роженице, фрулица и друго.

Не само што се зборуваа за овие инструменти, туку присутните, покрај македонското оро, го играа и истарскиот балун. Сличноста е помеѓу македонската гајда и михот, па македонската зурла и роженици, кавалче и фрулица и друго.

Дружењето продолжи со пријатната музика, песна и закуска.

М. З.

Денови на глаголицата

„Деновите на глаголицата“ и оваа година беа организирани од страна на Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ и Заедницата на Македонците во Република Хрватска на 4 октомври

месната црква „Св. Антун“, која има знаменит „Глаголашки абecedариј“ од 1200 година. Прв пат овој град се споменува 1064 година. Овде е печатена и првата хрватска книга „Мисал по законот на римскиот двор“ од 1483 година.

Посебна програма беше одржана во ресторанот

„Бани“ каде што има доста натписи на глаголица, каде настапија членовите на хорот и оркестарот на Друштвото, како и литерарната секција. Беше одржана и промоција на романот „Патот на Симон“ од авторот Стојан Тане Георгиев.

Промотор беше Милена Златеска, која го претстави животот и делото на Георгиев и романот кој всушност го опишува животниот пат на авторот.

Некои делови на романот се посебно трогателни и вреди да се прочита. Стојан Тане Георгиев е и автор на неколку збирки поезија за кои има добиено повеќе награди. Со оваа промоција, со македонска песна и оро, а и богата трпеза заврши уште една програма на Друштвото, со желба за што повеќе дружење и покажување на македонската култура, традиција, обичаи и, пред сè, јазикот.

Манифестацијата се одржа под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска, Истарската жупанија и Град Пула.

Михаела Златеска

Патот започна од Пула со автобус во кој членовите на МКД „Св. Кирил и Методиј“ ги поздравиле претседателката Милена Златеска и ги запозна со редоследот на целодневната програма. Потоа следеше „поезија од автобус“ на присутните поети членови на литерарната секција.

Едукативен предавач за глаголицата беше Кристијан Жгаљардиќ, дипломиран историчар. Тој со своето предавање започна по настапот на поетите, по што следеше предавање за животот и делото на светите браќа Кирил и Методиј и нивната мисија низ Истра.

И оваа година традиционално се помина патот на „Алејата на глаголицата“ при што секоја спомен плоча беше посебно објаснета, а еден дел членовите на Друштвото го поминаа пешки на оној начин како и учениците на Кирил и Методиј. Патот заврши во најмалиот град на светот Хум, каде што беше отворена вратата која има посебно место во оваа приказна. Хум е во состав на градот Бузет, а има само 30 жители.

„Патот на Симон“

Во ова место се наоѓа жупната црква „Марииног Узнесења“ изградена во 1802 година и црквата „Св. Јероним“ од 12 век, од периодот на романиката. Оваа црква е насликана со фрески со многу глаголски натписи и графити. После Хум беше посетен и Роч, кој исто така, припаѓа под Бузет. Во Роч се наоѓа

Рацин и Хрватска

Во Задар е одржана трибина за хрватско-македонските културни врски, овој пат посветена на Рацин

Во Задар, на 22 октомври во просториите на МКД „Билјана“ се одржа трибина посветена на хрватско-македонските културни врски, со посебен акцент на ликот и делото на Кочо Рацин. Настанот го организираше МКД „Билјана“ во соработка со Заедницата на Македонците во РХ, а под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска. Целта е да се поттикне дијалог и соработка во областа на литературата и уметноста. На трибината беше нагласена поетиката на „Бели мугри“, Рациновото разбирање на социјалната правда и човековото достоинство, а се зборуваше и за неговото влијание врз современите културни текови.

Трибината ја водеше водителката на книжевната секција „Записи со љубов“, Мирјана Мајиќ, во-

едно и претседателка на Друштво-то. Како вовед во програмата беше испеана една песна.

Еден и единствен, Коста Солев Рацин

Мирјана Мајиќ зборуваше за поврзаноста на Коста Солев Рацин со Хрватска, за печатењето на неговата збирка поезија „Бели мугри“ во Самобор, за неговата биста во паркот на Музејот во Самобор и за други историски документи кои се чуваат таму.

- Ќе се запрашаме зошто Самобор, зошто токму во ова време – бидејќи во ноември секоја година се одржува посебен настан во чест на Кочо Рацин во Музејот во Самобор, каде што се полагаат и венци. За ова е заслужно МКД „Охридски

бисер“ од Загреб, кое реализира годишна програма за Кочо Рацин во соработка со Заедницата на Македонците во Република Хрватска, истакна Мајиќ.

Таа понатаму нагласи дека неговата збирка поезија „Бели мугри“, која е во 1939 година печатена илегално во печатницата на Драгутин Шпулер во Самобор, остана во срцата на бројни Македонци.

„Кочо Рацин освен што ни остави голема трага со своите песни, повеќето посветени на аргатите, бил и родољуб, филозоф, критичар и прозаист“, додаде Мајиќ.

На настанот, прочитани се неколку песни, а стихови на македонски јазик читаа и гостинките-поетеси Емилија Мијатовиќ и Анка Зекановиќ. Стана збор за тогашниот тежок живот на тутуноберачите, за што пишува Рацин. Настанот заврши со дискусија за потребата од продлабочување на културната соработка меѓу Македонија и Хрватска преку нови заеднички проекти и издавачки иницијативи.

Антонела Галиќ

„Делото на браќата Миладиновци низ времето“

Заедницата на Македонците во РХ во соработка со Македонското културно друштво „Македонија“ од Сплит на 23 октомври 2025 година, во рамките на манифестацијата „Хрватско-македонски културни врски“, одржаа трибина на тема „Делото на браќата Миладиновци низ времето“

Пред полната сала во просториите на Македонското културно друштво „Македонија“ во Сплит, претседателка Марта Жаја ги поздрави членовите и гостите и ја повика д-р Румена Маркоска, професорка на Универзитетот во Риека, насока биотехнологија, да ја отвори трибината.

Дејност

Румена Маркоска покрај својот професионален ангажман како професор, голем интерес покажува и на оваа тема, посебно поради потеклото од истото место како и браќата Миладиновци, градот на поезијата, Струга. Во таа насока таа говореше за нив, дека потекнуваат од Струга, од скромно семејство, а нивната дејност е насочена кон просветата, собирањето на народни песни, пишување и национална преродба. На трибината се зборуваше и за нивната дејност, за тоа дека Димитар долго работел како учител во многу македонски градови и вложувал напор да ја подигне писменоста и нацио-

налната свест, додека Константин ја продолжил својата наобразба, студирал филологија и се изразуval преку поезијата и преку фолклорното собирање.

Во наследство тие ни го оставаат „Зборникот“, како клучен документ на македонската културна историја, дело кое живее повеќе од стотина години.

Поврзаност

Маркоска во своето излагање ја истакна и поврзаноста со Хрватска. Браќата Миладиновци (Димитар и Константин) се поврзуваат со Хрватска главно преку публикацијата на нивниот „Зборник на народни умотворби“, кој излегол во Загреб во 1861 година. Истакна дека поврзаноста е и преку контактот што браќата Миладиновци го оствариле со хрватски интелектуалци во Загреб, кои ги охрабриле да собираат и објавуваат македонски народни песни. Таа соработка претставувала и дел од поширокото движење за собирање на народни умотворби и на-

ционални културни записи во словенските земји. Хрватските просветители и книжевници ја сметале за важна цел зачувувањето на народната култура и јазикот, а помогнале со печатење и распространување на „Зборникот“. Благодарение на тоа, делото на Миладиновци добило поголема видливост и влијание и надвор од Македонија, на Балканот.

За крај таа истакна дека делото на браќата Миладиновци се смета за основоположничко за македонската национална и културна свест. Тие секако се симболи на борбата за мајчиниот јазик, за просвета и за национална свест. По излагањето беше пуштена песната „Тга за југ“, најпознатото поетско дело на Константин Миладинов, а се смета и за еден од најважните примери на македонската литература од 19 век. По завршување на трибината следеше мало дружење на присутните членови и гости.

Трибината се одржа под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска.

Марта Жаја

Петнаесетта година плодна работа на МКД „Св. Кирил и Методиј“

Со „Македонска вечер“ – богата програма и бројни гости прославен роденденот на Друштвото од Пула

Во чест на 15-годишната работа на Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ од Пула, на 25 октомври оваа година беше одржана „Македонска вечер“ во склоп на „Деновите на македонската култура“ под наслов „Смотра на македонски и истарски изворни народни инструменти“. Програмата беше одржана во кампот „Кажела“ во Медулин, во ресторанот „Етиене“. Претседателката на Друштвото, Милена Златеска, ги поздрави присутните, меѓу кои беа Теа Бател, раководителка за италијанската автохтона заедница, националните малцинства и млади во Истарската жупанија, па претставници на националните малцинства и други бројни членови на Друштвото и гости.

Таа се заблагодари на Советот за националните малцинства на Република Хрватска, Истарската жу-

панија и Град Пула за финансирањето на оваа манифестација, без која поддршка не би можела да се одржи.

Теа Бател им се обрати на присутните, го честита роденденот на Друштвото, ги пофали програмите што се одржуваат низ целата година каде Друштвото со душа и срце ја покажува својата култура, традиција и обичаи.

Благодарници

Оваа вечер беа поделени и благодарници за долгогодишна несебична соработка и афирмација на македонската култура, традиција, обичаи и јазик. Таа чест ја имаа Истарската жупанија, Советот на македонското национално малцинство за Град Пула и неколку членови на Друштвото кои неуморно работат, не само сите овие години, туку и

пред тоа со отворањето на првите асоцијации на македонското национално малцинство. Меѓу нив беа Валтер Милинг, кој долги години му дава правни совети на Друштвото, Драго Драгузет, кој многу програми има одработено низ годините, Радмила Сечујски и Драгица Мартиновиќ, кои отсекогаш се во сите програми на Друштвото, хорот, фолклорот и други.

Останатите благодарници ќе бидат поделени во некоја друга прилика кога ќе бидат присутни нагадените. За дадената почит се заблагодарија Теа Бател во име на Истарската жупанија и Орце Стојкоски, претседател на Советот на МНМ за Град Пула.

Гости на вечерта од Македонија беа етно групата „Езгија“ што значи старо традиционално музичирање на изворни инструменти, а нејзини членови се: Ратко Златаноски кој свиреше на гајда, Здравко Јакимоски Банар со кој Друштвото соработува повеќе години и кој се претстави како вокал и со ударни инструменти, Евгеније Геце свиреше на прим и тамбура и Петре Ѓорѓиевски се претстави со кавал. Групата ја отвори оваа вечер, а потоа настапија хорот на Друштвото, оркестрот и фолклорот.

Смотрата на истарските изворни народни инструменти, мих и роженици, ја претстави Драго Драгузет. Со македонски песни и ора, а и со истарски балун течеше „Македонската вечер“, распеани до касните часови во ноќта.

Михаела Златеска

Во Осиек, роденденски весело!

На 25 октомври 2025 година, во просториите на Хрватскиот дом во Тења покрај Осиек, се одржа 31. Роденденски концерт на МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек. А тој беше токму како што треба: распеан, разигран, весел и богат! Пред публиката составена од членовите на Друштвото и бројни вљубеници во македонскиот јазик и култура, настапија сите секции, но и пријателите од две други друштва, КУД „Леополд“ од Осиек и СКУУ „Фрањо Страпач“ од Марковац Нашички.

„Среќни сме што постоиме повеќе од триесет години. Се надеваме дека новите генерации млади ќе го продолжат ова што им го остава-

ме во наследство: негувањето на културата, јазикот и традициите на Македонија“, рече емотивно Борис Трајановски, претседател на МКД „Браќа Миладиновци“ на почетокот на концертот.

Програмата ја водеше долгогодишната членка на Друштвото, Бранка Јањик, а настапија фолклорната секција „Танец“, инструменталната „Т’га за југ“ и пејачката секција „Вардарки“ кои ги разиграа и распеаја присутните со прекрасни изведби на македонски народни песни и ора. Ликовната секција направи прекрасна изложба на аматерски слики со македонска тематика, а етно-кулинарската „Везилки“ се погрижи гостите да бидат и сити и

среќни. Децата од секцијата „Бисерчиња“ пак, рецитираа песнички на македонски јазик и на тој начин покажаа колку е важно негувањето на јазикот за најмладите.

Гостите од Осиек и Марковац Нашички на роденденот му додадоа славонски и словачки мелос укажувајќи на убавината на разликите на различните култури во Осиек и Осиечко-барањската жупанија.

Концертот беше организиран во рамките на „31. Денови на македонската култура“ во Осиек под покровителство на Советот за националните малцинства на Р. Хрватска.

J. T.

Убавини кои ја исполнуваат душата со радост

Уметноста е храна на душата. Создавањето уметност исполнува со радост. Оваа трета колонија тоа го покажува на дело: уметноста не поврзува иако сме различни, овде сме за да создаваме и да учиме едни од други“, рече на почетокот на третата по ред Ликовна колонија, Ранка Мирковиќ, водителка на ликовната секција на МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек, организатор на настанот во соработка со ликовната работилница „Петар Добровиќ“ од Дарда.

На овогодинашната колонија што се одржа на 11 септември во просториите на Друштвото учествуваа десет уметници кои во текот на целодневното креативно и работно дружење разменуваа искуства и

создаваа нови уметнички дела. А тие беа навистина тематски различни – пејзажи, македонски мотиви и апстракции, во техники масло, акрил и графит. Сликите настанати во текот на колонијата ќе го украсуваат МКД „Браќа Миладиновци“ и ќе бидат изложувани на манифестациите на Друштвото во текот на годината, но и на настапите каде што е тоа можно. Првата изложба на сликите од колонијата ќе биде направена на „31. Денови на македонската култура – Роденденскиот концерт на Друштвото“ на 26 октомври.

Да не бидат уметниците без инспирација се погрижија членките на етно-кулинарската секција „Везилки“ кои ги нагостија со своите преубави кулинарски творби.

Колонијата беше организирана во рамките на „31. Денови на македонската култура“ во Осиек под покровителство на Советот за националните малцинства на Р. Хрватска.

J. T.

Образование за интеркултура

На Факултетот за воспитни и образовни науки во Осиек, на 19 септември 2025 година беше отворена дводневната меѓународна научна и стручна конференција под наслов „Образование за интеркултура“. На оваа петта по ред конференција учествуваа 80 учесници од пет факултети и исто толку држави меѓу кои Црна Гора, Србија, Босна и Херцеговина, Турција и Хрватска. Од Хрватска, покрај ФВОН, учество зедаа и шест организации од цивилниот сектор меѓу кои и МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек.

Друштвото се претстави во делот на културно-уметничка програ-

ма со неколку познати и традиционални македонски песни на кои запеа и присутната публика. Инаку, Друштвото настапи заедно со претставниците на друштвата на унгарското, словачкото и германското малцинство.

„Ова беше втор пат да учествуваме во програма која е осмислена од страна на некоја високообразовна институција. Во февруари бевме дел од „Еразмус“ програмата на Евангелскиот теолошки факултет во Осиек, што беше прекрасно ис-

куство – да подучуваме странци македонски танци“, рече Борис Трајановски, претседател на Друштвото и водител на пејачката секција „Вардарки“, која настапи на конференцијата. Трајановски додаде: „Овој пат пеевме на радост на присутните кои пееа со нас“.

J. T.

КОГА СОРАБОТКАТА Е РАДОСТ: Ден на градската четврт Тврѓа

МКД „Браќа Миладиновци“ на својата адреса на „Трпимирова“ 1ц во Осиек е повеќе од две децении и ги негува добрососедските односи како со комшиите во зградата во која им се наоѓаат просториите, така и со градската четврт во населбата во која се наоѓа улицата.

„Со градската четврт Тврѓа соработуваме долго, успешно и со голема радост“, рече Борис Трајановски, претседателот на Друштвото примайќи ја благодарницата од претседателот на Советот, д-р Дамир Шебо, на 3 октомври 2025 година.

Тој, пак, рече дека му е задоволство што Друштвото

секоја година учествува во одбележувањето на овој ден на разни начини. Така, оваа година, Трајановски беше член на Комисијата за избор на најдобриот „фиш паприкаш“ – натпреварот во готвење на овој деликатес се случи неколку дена претходно, а беа пријавени бројни готвачи аматели.

Овогодинешните денови на градската четврт имаа навистина богата петдневна програма во која учествуваа и ОУ „Младост“ и детската градинка, но и бројни здруженија меѓу кои и МКД „Браќа Миладиновци“ и граѓани поединци од овој дел на градот.

J. T.

Поезијата како потрага по смислата – правец за компасот на душата

Светот околу нас е збунет, исполнет со насилство, лага и површност повеќе од било кога. Уметноста е кривка, но се чини, последна одбрана пред буката и сеприсутното раслојување на смислата. Може ли поезијата да понуди правец за компасот на душата? Разговор со поетот и преведувач Зоран Анчевски и претставувањето на стихозбирката „Збунети компаси“ во Осиек

Македонскиот поет и книжевен преведувач Зоран Анчевски, со поетската стихозбирка „Збунети компаси“, добитничка на наградата „Браќа Миладиновци“ за најдобра поетска збирка помеѓу две фестивалски изданија што ја доделува организацијата на поетскиот фестивал „Струшки вечери на поезијата“ за 2022 година, на 18 октомври 2025 година беше на гости во Осиек, во рамките на манифестацијата „28. Денови на браќата Миладиновци“.

По наградувањето на стихозбирката „Небесна пантомима“ во

2018 година, ова е втор пат Анчевски да ја добие оваа престижна награда. Анчевски до сега објавил девет поетски збирки што се високо оценети и наградени со различни награди во Македонија и во странство, а покрај тоа е автор и на голем број есеи, критички осврти и студии од доменот на книжевната теорија. Избори од неговата поезија се преведени и објавени на над дваесет јазици во значајни странски списанија и антологии. „Збунети компаси“ пред осиечката публика ја претставија Мирко Куриќ, потпретседател на Друштвото на хрватските книжевници и Јулијана Младеновска-Тешија, продеканка на Евангелскиот теолошки факултет во Осиек и членка на МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек. Избор од поезијата на Анчевски читаа поетот и Маја Јовановски, наставничка по македонски јазик. Во музичкиот дел на настанот настапи пејачката секција „Вардарки“.

„Збунети компаси“

Претставувачите беа едногласни: поетската книга „Збунети компаси“ е многу зрел, јазично-особен, силен и интимен поетски исказ на Анчевски со кој тој се вивнува во самиот врв на македонската поетска сцена.

„Неговата поезија е универзална, и тематски, и јазично: таа возбудува со пресврти, а јас верувам дека нејзиниот автентичен звук наскоро ќе го слушне и хрватската публика“, рече Куриќ. Од друга страна Младеновска-Тешија ја истакна зрелоста на авто-

рот која е „двојно вкотвена – во македонскиот јазик, неговата посебност и богатство на архаизми, и во стварноста која како превртено огледало го предизвикува читателот.“

Како се чувствува што по втор пат ја доби оваа престижна награда и на кој начин, според него, стварноста го обликува поетското, а како поетот ја преобликува стварноста, беше темата на разговорот со Анчевски.

Што за Вас значи тоа што по втор пат ја добивте наградата „Браќа Миладиновци“?

Да се добие два пати престижната награда „Браќа Миладиновци“ за мене е највредна потврда за нешто што со децении сум го работел, вежбал и усовршувал со голема страст и посветеност. Вторава, за мене е доказ дека претходната ми дала уште поголем импулс да продолжам понатаму во неистражените предели на поезијата.

Уметноста може да влијае врз духовното

Вашата поезија е остар поглед кон светот, но и кон Македо-

нија. Ја доживувате ли поезијата како повик, пророчки глас кој буди од (само)заборавеност? Повикува на одговорност?

Поетите често го креваат својот глас (и треба да го прават тоа!) против авторитарноста, злото, војната, но и против забравот. Живееме во време на сеопшта, сеприсутна збунетост: лагата е насекаде, исто како и површноста. Престанавме да размислуваме за смислата, мирот и радоста, за доброто. Да се биде неетичен стана врв на етиката, грдотитјата и кичот станаа врв на естетиката. Свесен сум дека уметноста не може самата да го смени светот, но може да влијае врз духовното кај поединецот и да му помогне да го најде убавото и доброто, па така благороден да влијае врз случувањата околу себе и во светот. А затоа не треба ни да се биде уметник или поет; доволно е да сме љубители на уметноста, да уживаме во неа.

Компасите се збунуваат на половите, вели науката. Таму немаат насока. Не покажуваат правец.

Насловот на книгата „Збунети компаси“ е игра со мислата дека компасот всушност вистински не може да биде збунет, освен кога не е во функција на патувањето. Ако сме стасале на Јужниот пол, ако таму талкањето, истражувањето завршило, тогаш смислата (на поетското) исчезнала. Поезијата не смее да втоне во

површност, збунетост, безизразност. Песната треба да е авантура, провокација, постојано да прашува и да патува. Ако заталка предалеку во јужните предели на страста ќе мора да го најде компасот кој ќе ја упати кон северот на свеста и разумот за да може да разлучи што е вистина или лага.

Вистински збор

Дали тоа значи дека да се пишува поезија е трагање, рударство, а не како што често слушам – лесен процес. Како изгледа Вашиот креативен процес?

Ах, поезијата бара труд! Важно е поетот многу добро да го познава својот јазик, и да внимава на музиката и ритмиката. Без нив стиховите звучат чудно, тапо, како удирање на дрвен чекан врз железна наковална, се тетерават низ песната (има такви пијани песни со премногу зборови натискани без

значење и ред). Поезијата никогаш не сум ја сфаќал како уметност на мигот или како спонтан излив на мисли, чувства. Таа е уметност во која поетот макотрпно го бара вистинскиот збор. Ловот на мислата е само дел од креативниот процес кој некогаш е тежок (поетот е тогаш како ловец на пеперуги растрчан наоколу со мрежа в раце), а друг пат полесен како пеперугите сами да му слетуваат на дланка. За мене, вистинската работа започнува штом завршам со страста при ловот и седнувам смилено да ги гледам, дотерувам, средувам зборовите. Во тој процес не доминира страста, туку самодисциплината и знаењето.

Вашата нова стихозбирка е силна и автентична. Таа го предизвикува читателот да нурне во себе и да ги разоткрива значењата на зборовите и стварноста која ја одразуваат. „Збунети компаси“ се ураган: песните ги преместуваат темелите на битието на читателот. Наградата се чини повеќе од оправдана.

Поетот не пишува за награди, туку наградите се даваат за напишаното и тоа е единствениот начин на кој тие треба да се даваат. Најважни се естетските критериуми, а тоа што две мои книги ја добија оваа награда ми дава за право да мислам дека поезијата во нив се одликува со особени естетски квалитети што моите колеги поети, но и публиката, ги забележале. А мене вечерва оваа публика ми е награда и затоа, од срце ви благодарам!

Јулијана Тешија

Почна уште една нова учебна и академска година

Со радост и гордост го одбележуваме почетокот на уште една нова учебна година по македонски јазик и култура во основните и средните училишта ширум Хрватска (Загреб, Риека, Осиек, Сплит, Пула и Дуго Село), на факултетот во Загреб и лекторатот во Риека. Овој важен образовен и културен проект, кој е влезен во редовниот образовен систем, веќе со години ги поврзува Македонија и Хрватска, претставува жив мост на пријателство и традиција меѓу двата народа, и е во функција на зближување на луѓето преку образованието и јазикот.

Учениците и студентите повторно имаат можност да го збогатат своето знаење за богатството на македонскиот јазик, да се запознаат со литературното и културното наследство на Македонија, со нејзината бо-

гата историја, со убавините на земјата, музиката и традицијата. Исто така, да ја продлабочат и својата љубов и интерес кон словенската и балканската разновидност. Наставата се одвива во пријатна и поттикнувачка средина, со современи наставни методи и активности кои го поттикнуваат творештвото, комуникацијата и меѓукултурното разбирање.

Изработен е и ставен во примена Курикулумот за македонски јазик и култура по моделот Ц, кој овозможува современ, интегриран и применлив пристап кон наставата. Овој Курикулум ги следи современите образовни стандарди во Хрватска, прилагоден е на потребите и интересите на учениците и создава услови за систематско учење и негување на македонскиот јазик и култура. Наставниот кадар перманентно се едуцира преку семинари, работилници

и стручни обуки, со цел постојано унапредување на наставниот процес, воведување на иновативни методи на предавање и размена на искуства.

Нека и оваа година биде уште еден чекор во зачувувањето и унапредувањето на македонската култура и јазик во Хрватска.

М. Г.

Во Риека одбележан почетокот на наставата

И оваа година, на 1 октомври во Основното училиште „Центар“ во Риека свечено беше одбележан почетокот на новата учебна година и наставата по македонски јазик и култура по моделот Ц, за сите ученици од основните училишта на подрачјето на Риека.

Уште еднаш беше упатен повик до сите заинтересирани да не ја пропуштат можноста да го научат македонскиот јазик и да ги запознаат културата и убавините на Македонија.

Учениците и нивните родители ги поздравиле директорката на ОУ „Центар“, Тина Бошковиќ Сертиќ, а со приодни зборови им се обратија наставничката Марија Марков-

ска, Лидија Божиќ, претседателка на Советот на македонското национално малцинство за Град Риека, и Ивона Дуноски Митев, претседателка на МКД „Илинден“, која му се заблагодари на Министерството за наука, образование и млади на РХ за овозможената можност на Македонците кои живеат во Хрватска да ги учат македонскиот јазик и култура.

На крајот, по поздравните зборови, добрите желби за успешна нова учебна година и пријатниот разговор со родителите и учениците, сите ученици добија подароци за поттикнување на нивниот успех во претстојната учебна година, а по дружењето и смеата, се почестија со колачиња и сокови.

Г. К.

Независноста не е подарок, таа е завет

Одбележувањето на Денот на независноста на Македонија, што се одржа на 9 септември во просториите на МКД „Илинден“ во Риека, заеднички го организираа МКД „Илинден“, Советот на МНМ за Град Риека, претставникот на МНМ во Приморско-горанската жупанија и МПЦО „Св. цар Константин и царица Елена“

Независноста не е подарок, таа е завет. Завет од минатото, обврска за сегашноста и патоказ за иднината. Таа е завет и Македонија и Хрватска да ни бидат заеднички дом. Татковина без поделби и исклучоци“, рече во своето воведно излагање претседателката на Македонското културно друштво „Илинден“, Ивона Дуноски Митев.

Таа додаде дека стоејќи и пеејќи овде пред присутните, македонското национално малцинство во Риека и ПГЖ, и сите „Илинденци“, чувствуваат гордост што „нашите две држави – татковината Македонија и „домовината“ Хрватска ја слават својата независност, што сме свесни од каде потекнуваат нашите корени и предци и што можеме топлината на македонското сонце да ја почувствуваме покрај прекрасното Јадранско Море“.

Остварено вековното тежнење

Таа се осврна на тој историски ден, кога пред 34 години беше спроведен референдум на кој повеќе од 95 проценти од граѓаните на Македонија кои излегоа на гласање се изјаснија за независност, со што се ос-

твари вековното тежнење за слободна и независна македонска држава.

На референдумот му претходеше Декларацијата за независност, која на 25 јануари 1991 година ја усвои првото повеќепартиско Собрание, а на 18 септември 1991 година Собранието ја усвои Декларацијата за прифаќање на резултатите од референдумот за независност на Македонија.

Меѓу првите држави што ја признаа независноста на Македонија беа Турција и Бугарија, потоа Словенија, Хрватска, Русија, Босна и Херцеговина.

На крајот од своето обраќање, претседателката на Друштвото истакна дека „8 Септември“ е празник на нацијата, народот и националностите чии заслуги и жртви за независноста на Македонија се протегаат низ генерации и низ векови.

Мултикултурализмот е богатство

- Нека ни е честит празникот, нека е вековита самостојна, суверена и слободна Македонија, во која сите нејзини жители обединети ќе

работат за подобро утре за сите, додаде Дуноски Митев.

Покрај членовите на МКД „Илинден“, меѓу кои беше и еден од основачите на Друштвото, Владо Настески, присуствуваа и претставници на националните малцинства во жупанијата, како претседателот на Советот на бошњачкото малцинство за Град Риека, Ален Чивиќ, претседателката на Советот на бошњачкото малцинство на Град Кастав, Нафа Делимехиќ, како и Маша Магзан, членка на Градското собрание со македонско потекло, која по тој повод им се обрати на сонародниците на македонски јазик.

„Голема чест ми е да ве поздравам на овој Ден на независноста на Македонија, како член на семејство кое беше темелно во основањето на ова културно друштво. Мултикултурализмот е богатство што ја зајакнува и збогатува нашата заедница и живот. Нека овој ден биде потсетник на слободата и богатата култура што ја негувате и на срдечноста што ја пренесувате“, посака Магзан.

По пригодните говори, пејачко-музичката група МКД „Илинден“ ги изведе познатите македонски песни „Заветна“, „Километри“, „Бело лице љубам јас“ и „Ако одам во Битола“.

Гордана Квајо

Израснат е од дваесетгодишната традиција на Етно смотрата, манифестација посветена на светската музика и гастрономијата на земјите чии малцинства живеат и дејствуваат во Риека и Приморско-горанската жупанија

„Порто Етно“ е меѓународен фестивал на „world music“ и гастрономија, кој во Риека се одржува од 2017 година. Целта на фестивалот е преку музиката и гастрономијата да се промовира мултикултурализмот, различноста и толеранцијата.

Во Риека свечено беше отворено деветтото издание на фестивалот „Порто Етно“, кој оваа година се одржа на нова локација – „Адамикевиот гат“, во периодот од 19 до 20 септември. Ова издание донесе многу новини: нов термин во септември, нова фестивалска локација и бесплатен влез за сите програми.

Дел од традицијата и наследството

Фестивалот започна на 19 септември со свечена парада на културно-уметничките и фолклорните друштва од Приморско-горанската жупанија, кои прошетаа низ центарот на Риека до „гатот“, носејќи дел од традицијата и наследството што се негува во нивните места. Отворањето го предводеше Музичкото друштво „Спинчиќи“, а учествуваа и ФА „Зора“ (Опатија), ФД „Поли-

ца“ (Крк), КУД „Звир“ (Јелење), КУД „Пунат“ и КД „Корник“.

Кога се спушти мракот, сцената ја презедоа музичките гости од Сицилија – „Унаванталуна“, „Порто Етно“ оркестарот под водство на Зоран Мајсторовиќ, хрватската музичарка Етер и вокалниот ансамбл „Чипкице“.

Вториот ден од фестивалот, 20 септември, кој го отвори градоначалничката Ива Ринчиќ, собра бројни граѓани и гости на секогаш популарната гастро програма „Melting Pot – гастро фешта“, во која учествуваат претставници на малцинствата што дејствуваат во Риека и жупанијата.

Градоначалничката нагласи дека Риека отсекогаш била препознатлива по различноста на своите култури, што се гледа во музиката, обичаите, но и во гастрономијата.

- Задоволство ми е што ве поздравувам на еден од најбогатите настани во рамките на „Порто Етно“ фестивалот, верувам дека ќе уживате. Денес имаме можност да пробаме јадења од различни култури, да ги почувствуваме мирисите и вкусовите на далечните краеве и да уживаме во песната и танцот на културно-уметничките друштва,

истакна градоначалничката Ринчиќ.

На гастро фештата „Melting Pot“, можеа да се пробаат специјалитети од 13 земји: Македонија, Украина, Јамајка, Босна и Херцеговина, Италија, Унгарија, Филипини, Словачка, Албанија, Тринидад и Тобаго, Словенија, Србија и Русија, придружени со настапи на бројни културни и национални заедници.

Национални специјалитети

И оваа година, вредните членки на МКД „Илинден“ (Магда Динова, Спасена Младенова, Драгица Малиниќ, Радмила Ружиќ, Елизабета Христовска, Христина Грозданоска, Инес Божиновски, Катерина Ефтоска и други) подготвија палета од разновидни македонски јадења и слатки. Брзо се формираше долга редица пред македонскиот штанд – посетители желни за омиленото јадење или десерт.

Различните штандови нудеа богат избор од национални специјалитети, полни со мириси и вкусови. Јадењата се продаваа со прет-

ходно купен бон во износ од 4,50 евра, а поради големиот интерес, некои се распродадоа уште на почетокот.

Покрај гастрономската понуда, програмата ја збогатија настапи на бројни културно-уметнички друштва и национални заедници, меѓу кои: Националната заедница на Црногорците од Риека, Македонското културно друштво „Илинден“, Српското културно друштво „Просвјета“, Заедницата на Италијанците од Риека и Опатија, Бошњачката национална заедница, КД на Русините и Украинците „Рушњак“ од ПГЖ, КУД „Севдах“, Матица Словачка, Заедницата на Албанците од ПГЖ и други.

Секогаш одличните пејачка и музичка група и игроорците од МКД „Илинден“ достоинствено ја претставија својата татковина Македонија со песните „Црна чума“, „Ако одам во Битола“, „Цреша“, „Мома оди за вода“ и со орото „Паланечка тројка“.

Гастро фестивалот „Melting Pot – гастро фешта“ заврши со заедничко оро што го поведоа членовите на МКД „Илинден“, придружено со песната „Македонско девојче“.

Во вечерните часови, публиката во Риека уживаше во концертите на Мелина, музичарка со грчко потекло, на шестчлениот бугарски состав „Оратница“, а врв на фестивалот беше настапот на „47SOUL“, меѓународен музички колектив со седиште во Лондон и Палестина. Нивната музика спојува арапски инструменти со модерни стилови како електроника и R&B, често со пораки за слобода и еднаквост на арапски и на англиски јазик. Повикувајќи се на универзалните

вредности на слободата, „47SOUL“ на убав начин заокружија уште едно издание на фестивалот „Порто Етно“, кој уште еднаш ја покажа својата способност да ги спои различните културни влијанија во единствена музичка и општествена приказна – со порака на солидарност без граници.

Гордана Квајо

Вишковско прело

Во рамките на прославата на „Матејна 2025“, во Вишково на 21 септември успешно се одржа 18. Меѓународна смотра на фолклор „Вишковско прело“, која и оваа година го потврди својот статус на чувар на традицијата и промотор на културното богатство.

Манифестацијата, во организација на Културно-уметничкото друштво „Извор“ – Вишково, собра голем број љубители на фолклорот. Учесниците на поворката, собрани пред Основното училиште „Св. Ма-

теј“, тргнаа, поздравени од жителите на ова мало приморско место, кон местото каде што се одржа настапот на сите групи учеснички на смотрата.

Пред бројната публика се претставија културно-уметнички друштва од Хрватска, Словенија и Австрија: КУД „Извор“ од Вишково, КУД „Звир“ од Јелење, ХКУД „Наши обичаи“ од Филах, МКД „Илинден“ од Риека, КУД „Изворни обичаи“ од Загреб, КУД „Брибир“ од Брибир, КУД „Комушина“ од

Шкофја Лока и КУД „Севдах“ од Риека. Во големиот шатор, по поздравните зборови на домаќините, се одржа богата фолклорна програма, која бројната публика со насмевки, песна и аплаузи ја следеше со одушевување.

Добриот одзив на учесници и пуб-

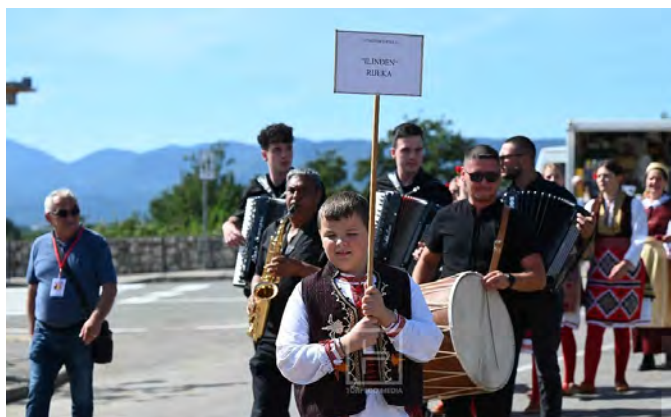
лика го потврди и водителката на КУД „Извор“ – Славица Ерцег.

„Задоволни сме од одзивот на културно-уметничките друштва на оваа наша манифестација, која ја одржуваме веќе осумнаесетти пат, и полeka се приближуваме кон јубилејната дваесетта средба. Кога минатата година завршив со зборовите – се гледаме следната година, не очекував дека навистина ќе се видиме толку брзо“, ѝ се обрати на бројната публика на отворањето Славица Ерцег, која притоа доби букет цвеќе како симболична благодарност од членовите на Друштвото за целиот труд вложен во работата на КУД „Извор“ и на оваа манифестација.

Програмата на „Вишковското прело“ се одржа во преполниот шатор на Милихово, каде што пејачката и фолклорната секција на МКД „Илинден“ со своите настапи го прикажаа богатството на македонската традиција и култура, изведувајќи песни и ора кои ја воодушевија бројната публика.

На крајот од официјалниот дел од програмата, сите заедно, расположени и весели, заиграа во коло, создавајќи прекрасна слика на пријателство, музика и радост.

Г. К.

Од традиција до современи уметнички изрази

Со отворањето на самостојната изложба „Коегзистенција – Black & Black“ на реномираниот македонски сликар Мице Јанкуловски во Музејот на Риека на 23 октомври започнаа „Деновите на македонската култура 2025“, манифестација што веќе 34 години ја организира Македонското културно друштво „Илинден“ од Риека

Свеченото отворање на „Деновите на македонската култура“ и на изложбата традиционално започна со песна во изведба на пејачко-музичката група на МКД „Илинден“ од Риека, кои, облечени во македонски народни носии, покрај традиционални песни од својата татковина Македонија, ја изведоа и познатата песна „Мили Сушаку“, во чест на домашната публика.

Во своето пригодно обраќање, претседателката на МКД „Илинден“, Ивона Дуноски Митев, истакна дека „Деновите на македонската култура“ секоја година нудат нешто ново и поинакво – од една страна ја чуваат традицијата, а од друга страна отвораат простор за современи уметнички изрази. Таа им се заблагодари на сите членови на Друштвото за нивниот заеднички труд, потсетувајќи дека „Илинден“ следната година ќе одбележи 35 години постоење.

Единствено културно доживување

- Нашето искуство нè учи дека не сме доволни самите на себе – најдобриот начин да ѝ служиме на својата земја е преку заеднички напори и заеднички резултати, порача Дуноски Митев.

Раководителот на Музејот, Младен Урем, истакна дека оваа изложба претставува „единствено кул-

турно доживување за Риечани“, бидејќи спојува традиција и современост, претставувајќи ја македонската уметност „на светски релевантен начин“.

Кустосот Корнелија Конеска го објасни концептот на изложбата, нагласувајќи дека авторот преку монохромност, минимализам и модуларност ги истражува бескрајните можности на црната боја. „Црната е боја на драмата – животната драма“, го цитираше професорот Манос Стефанидис од Атина, додавајќи дека станува збор за „најцрната црна боја на светот“, создадена со помош на современи нано-технологии.

Во циклусот „Black & Black“, сликите се обликувани во духот на монохромистата, минимализмот и геометријата, при што основните форми – кругот, триаголникот и квадратот – се движат во сенковити градации на црната боја. Ликовната критика во овој пристап препознава дијалог со американското сликарство од педесеттите и шеесеттите години и со уметници како Раушенберг, Рајнхардт, Стела и Ротко.

По 40 години повторно во Хрватска

Посебен сегмент на изложбата е инсталацијата „Леонардови кругови“, инспири-

рана од серијата цртежи на Леонардо да Винчи и создадена по повод 500-годишнината од неговата смрт, во 2019 година. Инсталацијата ги поврзува

круговите со концептот на таканаречените совршени броеви и преку единаесет дела создава единствено визуелно и медитативно искуство.

Авторот на изложбата, Мице Јанкуловски, изрази задоволство што со отворањето на неговата изложба започнуваат „Деновите на македонската култура“ и изјави: „Мојата прва изложба во Хрватска беше далечната 1985 година во Загреб, каде што изложував цртежи и карикатури. По 40 години, повторно сум овде, овојпат во Риека, во Музејот на градот Риека. Ова е моја втора изложба во Хрватска, а третата – веројатно ќе биде во 2065 година“, се пошегува Јанкуловски.

Црната не мора да значи мрак

Во име на Приморско-горанската жупанија, присутните ги поздравиле началничката Ермаина Дугај, посакувајќи успешен продолжеток на манифестацијата.

Изложбата „Коегзистенција – Black & Black“ на реномираниот македонски сликар Мице Јанкуловски свечено ја отвори градоначалничката на Риека, Ива Ринчиќ.

Обраќајќи им се на присутните, градоначалничката Ринчиќ изрази задоволство што Риека има можност да угости уметник од ваков формат:

„Голема ни е чест што по четириесет години повторно сте во Хрватска, во Риека. Вашите слики го откриваат богатството на нијанси и текстури на црната боја, која ги впира сите други бои. Црната не мора да значи мрак, туку нов почеток. Знаеме дека нокта е најцрна пред зори“, порача градоначалничката, истакнувајќи ја симболиката на уметничкото дело и неговиот придонес во современиот ликовен израз.

Ринчиќ им се заблагодари на членовите на Македонското културно друштво „Илинден“ за нивната посветеност во зачувувањето на јазикот, традицијата и идентитетот на македонската заедница во Риека.

Благодарам што ја чувате традицијата

„Гледам дека со вас се деца кои веќе се четврта генерација Македонци во Риека. Ви благодарам што ја чувате традицијата на својата култура и така придонесувате кон богатството на нашата заедница“, рече градоначалничката, честитајќи му на Друштвото 34 години успешна работа и постоење.

Мицко Мице Јанкуловски (Сливово, Охридско, 2 јуни 1954) е

македонски сликар, аниматор и карикатурист. Има одржано повеќе од четириесет самостојни изложби на престижни места во Македонија и на меѓународната сцена. Во својата петдецениска уметничка кариера има добиено повеќе значајни домашни и меѓународни признанија.

Покрај тоа, Јанкуловски дал голем придонес во развојот на визуелните уметности во светот преку својата работа како основач на „Остен музејот на цртежот“, претседател на „Остен“ биеналето на цртежи и претседател на Здружението на карикатуристи на Македонија. Во 2022 година, Јанкуловски ја добил награда „11 Октомври“ за придонес во културата и уметноста.

Гордана Квајо

„Ќе те побарам во рајот“ и „Тракта на телото“

Во преполните простории на Македонското културно друштво „Илинден“, на 18 октомври 2025 година се одржа „Вечер на литературата и уметноста“ – промоција на романот „Ќе те побарам во рајот“ од авторот Дарко Војковиќ и отворање на изложбата „Тракта на телото“ од авторот Сањин Бакотиќ

Вечерта, исполнета со збор, музика, слика и емоција, започна со песна изведена од пејачката и музичката група на МКД „Илинден“.

Романот „Ќе те побарам во рајот“ претставува литературен првенец на авторот од Риека, кантавтор и поет Дарко Војковиќ, познат по својата долгогодишна креативна работа. Со овој роман, Војковиќ се појавува во нов литературен израз, надоврзувајќи се на своето досегашно творештво во поезија и музика.

Дарко Војковиќ е роден во 1954 година во Риека. Објавил две збирки поезија – „Живот Време Судбина“ и „Хедонист“, кои ги промовирал во Загреб и Далмација, а како кантавтор гостувал на Радио Риека и ХРТ. Снимил и музички албум „Секавање“ со свои песни, кој го промовирал во хотелот „Мари-

на“. Романот пред бројната публика го претстави Дамир Марас.

Изложбата „Тракта на телото“ опфаќа околу петнаесет дела изработени во техники на акрил и масло на платно, преку кои Бакотиќ истражува современ приказ на телото – не како објект на желба, туку како простор на искуство, емоција и присуство. Неговиот експресивен сликарски ракопис отвора дијалог помеѓу телесното и внатрешното, силата и нежноста, создавајќи слики полни со напнатост, но и хармонија.

Сањин Бакотиќ е роден во Риека во 1955 година. По успешната професионална кариера, посветувајќи се на сликарството, из-

ложувал во галерии во Риека, Загреб... За изложбата и за авторот на изложбата „Тракта на телото“ зборувааше Дарко Војковиќ.

Како што напиша Дамир Марас: „Беше една од тие посебни вечери што се паметат засекогаш, вечер полна со возбудени емоции, преградки со зборови и музика, комплетна синергија на изведувачи и публика, за која би посакал да трае засекогаш.“

Гордана Квајо

Проектот „Патот кон извонредноста“, кој оваа година се реализираше од 31 октомври до 2 ноември 2025 година во Риека, во организација на Македонското културно друштво „Илинден“ од Риека, со финансиска поддршка од Министерството за образование, наука и млади на Република Хрватска, веќе втора година обезбедува стручна едукација за наставниците по македонски јазик и култура со цел унапредување на нивните педагошки вештини и методологија на предавање.

Во просториите на Друштвото, програмата овозможи усовршување преку интерактивни работилници, предавања и размена на искуства меѓу колеги. Освен зајакнувањето

на наставничките компетенции, проектот, исто така, промовира зачувување на македонскиот јазик и култура во образовниот систем и придонесува за подобрување на квалитетот на наставата за идните генерации ученици во Хрватска.

Координатор на проектот беше Сашка Соломоновска Јаневска од Пула, а е одржан со целосна поддршка и помош од претседателот на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Илија Христовиќ и претседателката на МКД „Илинден“, Ивона Дуноски Митев.

Програмата на проектот опфати разновидни теми, а работилницата ја водеше м-р Ана Братулиќ, едукатор.

Присутните наставнички по македонски јазик и култура по моделот Ц – Деспина Велинска, Маја Јовановски, Сашка Соломоновска Јаневска, Ивана Брезовец и Бранкица Богатинов – конструктивно учествуваа во програмските активности.

Г. К.

Овацији за „Езерки“ и „7/8“

Во годината кога женската вокална етно група „Езерки“ одбележува 30 години постоење, на својата публика ѝ приреди концерт за паметење. На 30 септември пред бројната публика во загребската концертна сала „Ватрослав Лисински“ музички спектакл на македонски народни песни одржаа „Езерки“ и оркестарот „7/8“.

Малата сала беше исполнета до последното место, а атмосферата преполна со емоции. Вонвременската убавина на испеаните песни, но и на музичката изведба под диригентската палка на виртуозот на виолина, аранжер и продуцент Бруно Урлиќ, ги растопија срцата и ги нахранија душите, потсетувајќи дека е жива љубовта за Македонија

и за нејзиното културно наследство. Репертоарот содржеше вокални и инструментални композиции, препознатливи македонски народни песни преточени низ звуците на традицијата: „Јовано, Јованке“, „Македонско девојче“, „Елено ќерко“, „Море сокол пие“, „Сербез Донка“, „Битола, мој роден крај“... Гостин на концертот беше Дино Шаран, кој донесе нов сјај на оваа уметничка приказна. Публиката со долги оваци и аплаузи ги наградуваше изведбите, достоинствено честитајќи го јубилејот.

Женската вокална етно група „Езерки“ е формирана во 1995 година на иницијатива на Лена Га-

пиќ, а оркестарот „7/8“ е основан во 2000 година. Водителка на „Езерки“ е Дарка Краговиќ. Свечениот целовечерен роденденски концерт беше во организација на Хрватско-македонското друштво и со поддршка на Канцеларијата за култура на Град Загреб и Загребската жупанија.

Е. П.

Во сеќавање на Августина Гулеска Хајдиќ

Филозофскиот факултет во Задар, Одделот за Кроатистика, ѝ оддаде почит на починатата професорка Августина Гулеска Хајдиќ. Настанот се одржа на иницијатива на проф. д-р Хелена Петричиќ, како долгогодишна колешка и пријателка на починатата, а во договор со претседателката на МКД „Билјана“ од Задар, Мирјана Мајиќ

лично не ја познавал, меѓутоа познато му е нејзиното творештво. Тој во своето обраќање многупати ја спомна Заедницата на Македонците во Република Хрватска и дека многу години Гулеска Хајдиќ била вклучена во преводите и граматиката во списанието „Македонски глас“. Тој нагласи дека Августина има преведено поезија и проза од многумина македонски поети и писатели. Го спомена и МКД „Билјана“, каде Августина Гулеска Хајдиќ била членка.

На 4 ноември годинава, во свечената сала на Универзитетот во Задар се одржа комеморација за проф. д-р Августина (Тина) Гулеска Хајдиќ, долгогодишна професорка на Одделот за хрватски јазик и книжевност, односно Одделот за кроатистика. На Филозофскиот факултет во Задар таа предавала и Македонски јазик и книжевност.

Сеќавањето во чест на професорката Гулеска Хајдиќ е организирано неколку месеци по нејзината смрт, а на комеморацијата говорила проректорката за студенти и студии на Универзитетот во Задар, проф. д-р Анита Павиќ Пинтариќ, доц. д-р Ивица Баковиќ, раководител на Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филозофскиот факултет во Загреб, доц. д-р Ивана Петешкиќ Шушак, в.д. рако-

водител на Одделот за кроатистика, проф. д-р Хелена Петричиќ, која беше и модератор на комеморацијата, и Мирјана Мајиќ, претседателка на МКД „Билјана“ од Задар.

Мост кон македонскиот јазик и култура

Проф. д-р Петричиќ зборуваше за потеклото на професорката Гулеска Хајдиќ и за нивното пријателство. Таа истакна дека Тина освен што предавала на факултетот, била и судски толкувач, преведувач, лектор и има напишано многу стручни дела. Додаде дека иако поминале 16 години од нејзиното пензионирање, верува дека многу студенти кои студирале во времето додека работела со пиетет се сеќаваат на професорката Гулеска Хајдиќ. Во своето обраќање проф. д-р Анита Павиќ Пинтариќ посочи дека Гулеска Хајдиќ била мост кон македонскиот јазик и култура, која ги збогатила не само оние кои ја слушале нејзината настава, туку и академската и задарската заедница.

Доц. д-р Ивица Баковиќ посочи дека Августина Гулеска Хајдиќ

Иницијатор на МКД „Билјана“

Мирјана Мајиќ, претседателката на МКД „Билјана“ од Задар, рече дека Августина Гулеска Хајдиќ била една од иницијаторите за основање на МКД „Билјана“.

Тина, како ја викавме ние во Друштвото, ја запознав на 14 мај 1999 година на основачкото Собрание на Друштвото. Веднаш сфатив дека е личност за соработка. И во годините што следеа беше редовна на програмите и дружењата. Откако се пензионира, поради здравствената состојба поретко доаѓаше, меѓутоа и натаму останавме во контакт. Многу ја сакаше програмата „Македонска седенка“, каде што се вклучуваше во изработки со македонски мотиви. Сакаше да пее и чита поезија, посочи Мајиќ.

Многу пофалби истакна Мајиќ за проф. д-р Августина Гулеска Хајдиќ.

На крајот, Теа Видаиќ, бивша студентка на Задарскиот универзитет, која е и кантавтор, ги испеа песните „Јовано, Јованке“ и „Што те нема“. Присутните можеа да напишат свои пораки во Книгата на жалоста.

Антонела Галиќ

Мојот дом сум јас

Како и многу писатели, поети и други гости од Македонија, така и Наташа Сарцоска, позната македонска поетеса, преведувачка и писателка, престојуваше во Истра каде што имаше промоција на своите дела. Вели дека во поезијата ги толкува разните гласови, мириси, сензации, бои, рушевини, темници и тајни што од ова место извираат...

На книжевното дружење во „Куката на писателите“ или „Хижата од беседи“ во Пазин на 17 јуни гостинката се претстави со свои песни на повеќе јазици, македонски, хрватски и италијански, бидејќи зборува повеќе јазици. На промоцијата беше присутна и претседателката на Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ од Пула, Милена Златеска, при што беше договорено Сарцоска да ги посети просториите на Друштвото. Таму продолжи разговорот со Наташа за нејзиниот живот низ светот и нејзината работа низ годините.

Пишување и преводи

Наташа Сарцоска е родена во Скопје во 1979 година. Таа е македонска поетеса, преведувачка и писателка. Студирала, работела и создавала во Париз, Милано, Тибинген, Лисабон и Брисел. Дипломирала на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје на Катедрата за италијански јазик и книжевност со компаративна книжевност. Докторирала социјална антропологија на Универзитетот „Еберхард Карлс“ во Тибинген, на Нова Сорбона во Париз и на Универзитетот во Бергамо, а магистрирала книжевност, културологија, медиумски и комуникациски студии на Новиот универзитет во Лисабон, на Универзитетот во Бергамо и на Универзитетот „Вија Домиција“ во Перпињан.

Предавала италијански јазик во неколку приватни училишта и во меѓународното училиште „Кју ес

ај“ во Скопје. Била професор по италијански јазик во гимназијата „Јосип Броз Тито“ во Скопје во 2002 година и лектор по италијански јазик на Универзитетот на Југоисточна Европа од 2003 до 2005 во Тетово.

Ги објавила поетските книги „Сината соба“, „Кожа“, „Тој ме повлече со невидлив конец“, „Жива вода“, „Крстна коска“ и „Часови по измама“, потоа романите „Трамонтана“ и „Живот без сведоци“, па бројни раскази, колумни, интервјуа, есеи и академски трудови. Нејзини поетски книги кои сама ги превела објавени се во САД, Италија и Мексико, а избор од нејзини песни се преведени и објавени на над дваесет светски јазици. Добитничка е на престижни меѓународни награди.

Заедно со проф. Имануел Бруне-Жаји ја уредија светската поетска антологија „Blurred and Political: Border Poetry“ објавена при Универзитетот на Викторија во Канада. Со академик Катица Кулакова го приредила и превела на шпански јазик изборот од современа македонска поезија во Колумбија со наслов од

нејзина песна „Картографија на огнот“. Превела од италијански, англиски, португалски, француски, шпански и каталонски јазик стотици автори. Таа е прва и единствена преведувачка на македонски јазик на Пјер Паоло Пазолини, Жоан Маргарит, Жозе Сарамаго и Педро Салинас, како и на многу други современи поети и писатели. Сарцоска е и толкувач од италијански, француски, англиски и шпански јазик и соработувала со академски институции, со приватниот сектор како и со национални и меѓународни институции и организации, но и со државниот врв на Република Италија и на Република Македонија.

Прекрасна Истра

Што Ви значи престојот во Истра?

Истра изобилува со разноличност. Има разни особености. Во Пазин престојувал во јуни како писателка и поетеса и ова место ме плени. Неговата посебност и вонвре-

менска убавина, тишината, спокојноста, нежноста на пејзажите, убавината на природата и повеќеслојноста на пределите, љубезните луѓе, зачуваните стари традиции и занаетчиски дуќани, но најмногу од сè ме трогна тоа што сè уште не е град подриен од масовниот туризам. Во Пазин дише време запрено во времето, запрено надвор од времето, универзална сегашност, ритам на живеење по човечка мера, а тоа е скапоценост по која копнееме сите. Во „Куќата за писателите“ пишувам и долги часови ја набљудувам Пазинската Јама и се обидувам да ги протолкувам во поезија разните гласови, мириси, сензации, бои, прелевања на пејзажот, прекршувања на светлината, рушевини, темници и тајни што од неа извираат. Гостував во Радио Ровињ и Радио Пула, тие места имаат инаква убавина, морска, неизмерна. Ми се допаднаа Бузет и Заречке, а најмногу ми го освои срцето Пазински Поток, река со мирис на риби, природа, чистота. Ги посетив Врсар и Пореч. Го видов магичното зајдисонце во Драгуч. Истра е посебна. Чудесна природа, чиста поезија. Најмногу ја сакам Опатија. Има раскош, има шарм. Ги задржала убавината и отменоста и покрај напливот на туристи. Општо, овој престој ми значи многу. Запознав поети, автори што престојуваат тука, ги запознав локалните обичаи, навики, храна, музика. Сретнав дамнешни пријатели во Опатија и Риека каде што живеел и работел во 2017 година.

Бидејќи многу патуваат каков е Вашиот контакт со македонското национално малцинство во светот? Што Ви значи нивното присуство во Вашите програми?

Многу малку контакти имам со Македонците низ светот. Најмногу запознав во Хрватска поради активностите и ентузијазмот на македонските здруженија. Во Загреб во ноември на мојот настан во Градската библиотека „Марија Јуриќ Загорка“ за време на мојот престој на книжевната резиденција на покана на хрватскиот ПЕН, дојдоа Елизабета Петровска и Ивана Брезовец. Во Риека во 2023 година имав поетско читање во Македонското културно друштво „Илинден“ и особено ми се драги и ги негувам размените на идеи и соработката со Ивона Дуноски Митев и со Илија Христовулов. На моето читање во Пазин, од Пула дојде Милена Златеска, на која ѝ благодарам и би сакала подобро да ја запознам заедницата на Македонците во Пула. Сега сум на резиденција во Сплит и се надевам дека ќе запознам Македонци и тука.

Самотијата е нужна за секој писател

Каде е Вашиот дом, бидејќи многу патуваат и сте секаде во светот?

Мојот дом сум јас, моето тело, моите мисли, чувства, мојата поезија. Дом е и телото и прегратката на саканата личност. Но, доколку ме

прашувате каде е мојата кука, односно стан, тоа е Скопје.

Колкава е Вашата осаменост надвор од татковината?

Мошне интересно прашање. Осаменоста е различна од самотијата. Осамени сте кога никој не ве разбира. Не чувствувам осаменост, доколку би чувствувала, тоа би значело дека сум се довела во очајна состојба на духот. Јас не сакам очај. Сакам тага. Тагата е креативна, ми помага да пишувам, ми помага поинаку да го согледам светот. Но јас често чувствувам самотија и тоа подеднакво, и во Македонија, и надвор во странство. Самотијата е нужна и неминовна состојба за секој поет и писател. Кога сум подолго време надвор, ми недостасува фамилијата, мојот стан со сите книги таму, Охрид, местата од моето детство. Но немам некаков идиличен или романтичен пристап кон Македонија. Некогаш ми е добро таму, некогаш не. Исто е и кога сум во Париз или на друго место. Не може човек од себе да побегне. Парадоксално е, но често во Македонија чувствувам поголема отуѓеност отколку на друго место. Веројатно тоа е така зашто не сакам никаде целосно да припаѓам. Сакам постојано да негувам чувство на не-припадност каде и да сум.

Вашиот став кон Македонија?

Македонија е земја што (како да) ја загубила љубовта за својата земја. Под земја пред сè мислам на природата, културното наследство, јазикот, историјата и уметноста поврзани со таа земја, но и на сето она што ја населува таа земја: луѓето често заборавени или исфрлени од системот, градовите извитоперени од урбаните мафии, институциите изобличени од системската корупција, животните препуштени на милоста на уличните минувачи кои ќе им фрлат залак храна, исечените шуми. Ме загрижува негрижата за природата и од самите граѓани, исто како што ме загрижува загаденоста на воздухот за која властите се чини немаат слух (а ни сетило за мирис).

Михаела Златеска

Културна разновидност на малцинствата во срцето на Загреб

Во организација на Координацијата на советите и претставниците на националните малцинства на Град Загреб и под покровителство на Град Загреб, на 28 септември 2025 година во срцето на Загреб, во паркот Зрињевац, на манифестацијата „Денови на националните малцинства на Град Загреб“, зедоа учество 16 национални малцинства: македонско, албанско, бошњачко, бугарско, црногорско, чешко, унгарско, полско, ромско, русинско, словачко, словенечко, српско, италијанско, турско и украинско. Веќе традиционално малцинствата презентираа свои обичаи, народни носии, фолклор и музика, книги, списанија и автохтони јадења.

Поздравни говори на настанот одржаа Армин Хоџиќ, претседател на Координацијата и пратеник во Хрватскиот сабор и Марта Кис, претставничка на градоначалникот на Град Загреб, Томислав Томашевиќ. Претставник на претседателот на Советот за националните малцинства на Република Хрватска, Тибор Варга, беше Дарко Шонц, член на Советот.

Хоџиќ нагласи дека овој настан е можност да се покаже богатството на културната разновидност што Загреб го има и го негува. Тој особено ја нагласи важноста на зачувувањето на малцинските идентитети. Кис истакна дека разновидноста е она што го прави Загреб посебен и дека оваа манифестација е симбол на заедништво и меѓусебно почитување.

Ревија, музика, фолклор, јазик

Шаренилото и жагорот привлекоа голем број граѓани. Програмата содржеше ревија на традицио-

нални народни носии на националните малцинства, музика и фолклор, додека на изложбените штандови посетителите можеа да разгледаат етно сувенири и вкусат разни кулинарски деликатеси.

На македонскиот штанд имаше вкусни залачиња со македонски ајвар, сирење, колачиња и друга закуска подготвена од членовите на Советот на македонското национално малцинство за Град Загреб. На ревијата се претстави убавата македонска народна носија, а во павилјонот пак, настапи пејачката група „Моми бисерни“ при МКД „Охридски бисер“ од Загреб, која ги исполни македонските народни песни „Елено, ќерко“, „Бело лице љубам јас“ и „Заветна“, за што беа наградени со долг аплауз.

Ден пред тоа, во саботата, на манифестацијата беа презентирани часови по јазиците на националните малцинства во Загреб. Учениците кои учат Македонски јазик и култура по моделот Ц во основните и средните училишта во Загреб, предводени од нивните наставнички Деспина Белчовска Велинска и Ивана Брезовец, настапија со рецитали и песни.

Елизабета Петровска

Проект за културна и јазична идентификација

Македонското културно друштво „Македонија“ од Сплит оваа година по втор пат беше носител на проектот „Колаж на македонската култура“ посветен на одбележувањето на 80-годишнината од македонската азбука

Во Загреб на 11 и 12 октомври учениците кои ги изучуваат македонскиот јазик и култура учествуваа во овој проект со цел зачувување на културниот идентитет и градење мост помеѓу традицијата и современоста. Во програмата на овој проект учениците имаа прилика да бидат дел од важен настан за македонскиот идентитет, откривање на спомен биста на истакнатиот македонски писател Блаже Конески. На овој посебен настан неколку ученици од Загреб рецитираа и песни посветени на Блаже Конески, а со тоа уште еднаш се покажа и важноста за изучување на македонскиот јазик и надвор од границите на нашата татковина.

Во рамките на проектот беше одржана и работилница за креативно пишување и дигитални алатки, а учениците имаа прилика да ги покажат своите таленти за пишување, како и интересот за дигиталните технологии. Предавачи на оваа работилница беа професорката по ма-

кедонски јазик и книжевност и магистер по библиотекарство, Тинка Барбутов Крстева, како и Владимир Илиевски, македонски писател, поет и теоретичар на книжевноста.

Кинематографска вечер, пикник...

Како дел од програмата учениците од Загреб, Сплит, Риека, Пула

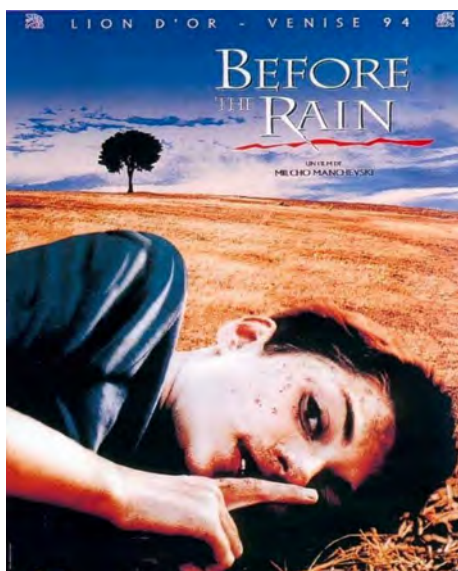
и Осиек кои ги изучуваат македонскиот јазик и култура во Република Хрватска, го посетија и Културно-информативниот центар, каде што имаа кинематографска вечер, а го погледнаа и филмот „Дар на среќниот собослика“, кој е дел од програмата на претстојниот Фестивал на македонскиот филм. Филмот остави силен впечаток кај учениците, кои со голем интерес го следеа и активно учествуваа во дискусии за темите кои ги отвораа. Денот заврши со разгледување на Горниот град, истражувајќи ја историската и културна средина на Загреб.

Вториот ден, учениците ја посетија Македонската православна црква „Св. Злата Мегленска“, а дружењето продолжи со пикник на прекрасниот насип покрај реката Сава. Оваа година домаќини на проектот беа Основното училиште

„Никола Тесла“ и Основното училиште „Август Харамбашиќ“ од Загреб. Координатор на овој проект беше наставничката по македонски јазик во Загреб, Деспина Белчовска Велинска. Дел од проектот беа и наставничките Сашка Соломоновска Јаневска од Пула и Марија Марковска од Риека. Овој проект беше финансиран од Министерството за образование, наука и млади на Република Хрватска.

Марта Жаја

„Пред дождот“

На 15 октомври 2025 година во просториите на Македонското културно друштво „Билјана“ во Задар се одржа манифестацијата „Денови на македонскиот филм“ во организација на Друштвото и под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска.

Настанот имаше за цел да ја приближи македонската кинематографија до хрватската публика и да ја поттикне културната размена меѓу двете земји. Во рамките на програмата беше прикажан антологискиот филм „Пред дождот“ на режисерот Милчо Манчевски, едно од најзначајните дела на современата македонска и европска кинематографија.

Проекцијата предизвика интерес кај љубителите на филмот во Задар, кои имаа можност да се запознаат со тематските слоеви на делото – прашањата за идентитетот, кругот на насилство и моќта на човечката емпатија. По прикажувањето се одржа кратка дискусија во која стана збор за универзалните пораки што ги носи филмот. Филмот е прв пат прикажан во 1994 година. Награден е со многубројни награди а најголемата е „Златен лав“ која ја добил во Венеција.

Со оваа манифестација, МКД „Билјана“ уште еднаш потврди дека преку културата и уметноста се гради мост на пријателство и меѓусебно разбирање меѓу Македонија и Хрватска.

А. Г.

Молитвено прославлен Денот на Св. Злата Мегленска во Загреб

Со света литургија, во присуство на бројни верници и гости беше одбележан Денот на Светата Злата Мегленска, една од најсветлите и најхрабрите девојки од македонската земја, која со својата чистота, вера и непоколебливост стана светилник за сите православни христијани

Со благослов на неговото Високопреосвештенство, Митрополитот Европски г. Пимен, молитвено беше прославлен Денот на Св. Злата Мегленска во Загреб. Во присуство на голем број верници и гости – Горан Божиновски, министер-советник во Македонската амбасада во Загреб, Зорица Велиновска, претставничка на Македонците при Советот за националните малцинства на Република Хрватска, Маја Нојкова Белевска, директорка на „Алколоид“ во Заг-

реб, Марта Жаја, претставничка од МПЦО „Св. Наум Охридски“ – Сплит, Блаже Божиновски од МПЦО „Св. цар Константин и царица Елена“ – Риека, Владимир Миновски, монсињор Златко Корен и пречасни Иван Плеше од Католичката црква, отец Кирко Велински, во сослужение со протојереј Митко Газинковски од Словенија и отец Дејан Белчовски од Риека служеше Света Литургија.

Светилник за православните христијани

По Богослужбата, протојереј Митко им се обрати на верниците со поучно слово, кое го пренесуваме:

Возљубени браќа и сестри, Денес со духовна радост и благодарност кон Бога, се собравме да го прославиме споменот на Светата Злата Мегленска, една од најсветлите и најхрабрите девојки од македонската земја, која со својата чистота, вера и непоколебливост стана светилник за сите православни христијани.

Света Злата потекнува од Меглен, од нашите благословени краишта, и живеела во време на тешки искушенија за христијаните. Но, и покрај заканите, болките и страдањата, таа не ја изгубила својата цврста вера во Христа, туку останала непоколеблива, сведожејќи дека вистинското богатство не е во златото што рѓосува, туку во златото на верата и чистото срце.

Нејзиниот пример нè потсетува

дека Христовата љубов е посиљна од секој страв, а вечниот живот – поскапоцен од секоја награда.

Во оваа духовна радост денес, го славиме и постојаното присуство и сведоштвото на Македонската православна црква – Охридска архиепископија на овие простори во Загреб и во цела Република Хрватска.

Веќе три децении нашата Црква овде ги обединува Македонците, духовно се грижи и, најважно, ги собира околу светата трпеза Христова. Зашто, Црквата не е само зграда од камен, туку жив организам – Тело Христово. Таа живее преку своите верници, преку нивната љубов и вера, и преку трудот на оние кои со години верно ѝ служат.

30 години служба на отец Кирко Велински

Понатаму во своето обраќање протојереј Митко се задржа на 30-годишната служба на отец Кирко Велински.

- Денес оддаваме особена благодарност на о. Кирко Велински, вашиот парохиски свештеник, кој веќе триесет години со ревност, љубов и посветеност Му служи на Господа и на Македонската православна црква и македонскиот народ. Триесет години молитви, литургии, градби, исповеди, радости и таги – триесет години сведоштво дека Бог

е со оние кои Му служат со чисто срце. Отец Кирко, како што Света Злата ја сочувала својата вера во тешко време, така и вие ја чувате светлината Христова меѓу нашите луѓе во пријателска Хрватска, рече протојереј Митко.

Тој упати благодарност до претходните, но и до сегашните членови на Управниот одбор на МПЦО „Св. Злата Мегленска“, како и до семејство на о. Кирко за поддршката.

- Благодарност и до кумовите, Кристијан Јанкуловски со неговото ценето и драго семејство, до новите кумови Виолета и Андреас како и до вработените и волонтерите кои помогнаа сè да заврши совршено. Благодарност и до Давид Темелков, кој донесе земја во Загреб од селото Слатина во месноста Меглен каде што се родила, живеела и маченички пострадала Св. Злата. Нека молитвите на Св.

Злата нè заштитиуваат сите. Нека го крепат трудот на нашата Света Црква и нека ги благословат идните поколенија да го продолжат патот на верата. И нека Господ ги награди трудот и љубовта на отец Кирко, дарувајќи му добро здравје, духовна сила и радост во животот, посочи протојереј Митко.

Протојереј-ставрофор
Кирко Велински

Омаж посветен на композиторот Тома Прошев

Кус омаж на дводомниот македонско-хрватски композитор Тома Прошев во пресрет на јубилејната 30-годишнина од неговата прерана смрт се одржа на 6 октомври 2025 година во македонскиот Културно-информативен центар во Загреб. Овој исклучително значаен настан, КИЦ го организираше во соработка со Советот на македонското национално малцинство за Град Загреб.

Пред бројните посетители во преполната сала свое обраќање имаа директорката на КИЦ, Мими Ѓоргоска Илиевска, македонскиот амбасадор во Хрватска, Драган Ѓурчевски, парохискиот свештеник на МПЦ во РХ, протојереј-ставрофор Кирко Велински и прет-

седателката на Советот на МНМ за Град Загреб, Иринка Ангелова Попржан.

За ликот и делото на маестро Тома Прошев, сопствени спомени и историско-научни податоци споделија неговата ќерка, проф. д-р Борјана Прошев-Оливер и неговиот најстар внук, композитор и музиколог, проф. Томислав Оливер. Со изведби на клавирски дела од Тома Прошев учествуваа студентите на Музичката академија во Загреб од Македонија: Виктор Рафајловски со делото „Варијации за клавир – Интима“, Андреа Николовска со делото „Арабес-

ка и Токатина“ и Борјан Оливер, внук на композиторот Тома Прошев, со „Музичка сликовница“.

По омажот следеше концерт „Од класицизам кон македонизам“ на квартетот „Stringendo“, во чиј состав настапија Љубица Делева Поповска и Олгица Шундик на виолина, Љупка Каевик на виолончело и Наташа Лазаревска на обоа.

Е. П.

Кога тагата пее, а љубовта не умира

Тоше одамна ја надмина границата меѓу животот и вечноста, а ехото од љубовта што ја остави ќе одекнува засекогаш...

Патот на љубовта води кон Крушево. Традиционално, на 14 октомври пред Електро-техничкото и економско училиште во Нова Градишка, стартуваше 18. меморијален ултрамаратон кон родниот град на Тоше. На маратонот му претходеше положување венци и палење свеќи на споменикот на човекот кој беше и остана синоним за љубов, чистота, добрина и вера.

Тоше не е заборавен

Секој октомври носи тишина што зборува повеќе од илјада зборови. Тивка, а гласна во срцата на оние што се сеќаваат. Поминаа осумнаесет години, а светлината што ја остави Тоше Проески не избледува. Напротив, станува посилна со секоја година, со секое спомнување на неговото име, со секој негов стих што одекнува. Со својот глас тој ги полнеше срцата, а со своето срце го менуваше светот.

Патот на љубовта

Кога тагата пее, а љубовта не умира, тогаш песната станува молитва, а времето застанува пред споменот. Тоше ги спои Македонија и Хрватска. Осма година по ред, во чест на Тоше, велосипедисти возеа од 21 до 26 септември од Нова Градишка до Крушево. Организатор на групата „Од срце за Тоше“ и годинава беше Драган Јованов од Кавадарци, заедно со уште четворица велосипедисти и еден член за техничка поддршка. Велосипедистите беа пречекани од членови на велосипедскиот клуб „Псуњ“ и од градски претставници.

Маратонците ги пречека делегација на градот Нова Градишка предводена од заменик-градоначалничката Сабина Влаовиќ и директорката на Туристичката заедница Динка Матијевиќ. Маратонот беше во организација на семејството на Проески и со поддршка на Универзитетот во Скопје, а маратонците и годинава ги предводеше Наум Капричевски. Меѓу учесниците беа најмладиот, 9-годишен Даријан Капричевски и најстариот маратонец, 73-годишниот Јангел Мали-

нов, член на МКД „Охридски бисер“ од Загреб.

Граѓаните на Крушево со црвени рози и длабока почит, на 16 октомври на пладне ги пречекаа ултрамаратонците кои пристигнаа на Гумење, вечното почивалиште на Тоше Проески, каде што му се поклониле и почитувачи од цела Македонија, Балкан и Европа – за да му кажат дека не го заборавиле. Тие ја посетија и спомен-куќата „Тодор Проески“ која сведочи за неговото дело.

Годините можат да избришат многу нешта, но не и љубовта кон Тоше. Таа љубов не старее, не се намалува, не исчезнува. Тоше одамна ја надмина границата меѓу животот и вечноста, а ехото од љубовта што ја остави ќе одекнува засекогаш...

Елизабета Петровска

ВИДОВИ ПРЕДМЕТ

(II дел)

Индириктниот предмет (објект) го именува оној кому му е насочено дејството, или пак ја именува целта на дејството. Во нашиот јазик овој предмет се вика уште и *на-предмет*, затоа што се јавува со предлогот „на“ секогаш освен во случаите кога ги употребуваме формите за индириктен предмет од личните и од лично-предметните заменки, на пример: *нему, неј-зе, кому, секому* и сл. Треба, сепак, да се каже дека во нашиот јазик овие форми полека се напуштаат, па место *нему* се употребува *на него*, место *кому* – *на кого* и сл.

Примери: – *Класниот раководител **им** се заблагодари на родителите за поддршката.*; – *Училиштето **им** подари книги на најдобрите.*; – *Димитар **ѝ** испрати писмо на Весна.*

Во јазиците што имаат падежи, познат е поимот **слободен датив** за оние случаи кога за

куваат неколку видови слободен датив, а ние овде ќе го споменеме **етичкиот**, т.е. оној со кој се искажува непосредно односот на говорителот спрема соговорникот, или спрема она што го кажува: – *Касни **си** од црешиве, дедино!*; – *Ова лето сум **ти** поминал фантастично!* Спореди: – *Зедовме секири, казми, дикли и **му** влеговме на дрзгите.* (П. М. Андреевски). Важна карактеристика на македонскиот јазик е удвојувањето на директниот и на индириктниот

предмет (објект). Удвојувањето го вршме со кусите форми на личните заменки и на повратната замена, а тие се: **куси форми за директен предмет**: *ме, те, го, ја, не, ве, ги, се*; **куси форми за индириктен предмет**: *ми, ти, му, ѝ, ни, ви, им, си*.

Овие куси форми можеме и самостојно да ги употребиме, на пример, како одговори на прашања: – *Го виде Илија?* – **Го** видов.; – *Му рече на татко ти?* – **Му** реков. Во вакви случаи немаме удвојување. Удвојување имаме тогаш кога покрај директниот или индириктниот предмет изразен со именка (именска група) или со долга заменска форма – ќе употребиме уште и куса заменска форма: – *Го видов **Илија**.*; – *Него го видов.*; – *Му реков на татко **ми**.*

Лидија Георгиева
Постојан судски преведувач
од македонски на хрватски
јазик и обратно
(Според „Македонски јазик“,
Просветно дело АД, Скопје,
2001)

*bez jezičnih
prepreka...*

TRANSLATION AGENCY
beyond language
barriers...

Bekos
Zagreb, Croatia

e-pošta: bekos@bekos.hr • Siget 18c/6. kat • Tel. 01 6525 750/Mob. 091 572 33 88 •

PREVODITELJI I SUDSKI TUMAČI ZA MAKEDONSKI, BUGARSKI, UKRAJINSKI, ENGLISKI, NJEMAČKI, SLOVENSKI, TALIJANSKI, FRANCUSKI I OSTALE JEZIKE

Stručni i kvalitetni prijevodi s područja prava, gospodarstva, medicine, farmacije, religije, arhitekture, građevine, strojarstva.

OBRATITE NAM SE S POVJERENJEM!

„The Vlatko Stefanovski Experience“

По повод 50 години кариера на Влатко Стефановски, легендарен македонски гитарист, рок, поп и џез музичар, еден од основачите на групата „Леб и сол“ и основач на „Влатко Стефановски Трио“, на 3 јули 2025 година во македонскиот Културно-информативен центар во Загреб беше отворена изложба со назив „The Vlatko Stefanovski Experience“.

„Ова не е само изложба, туку е сведоштво за големото влијание кое Стефановски го има постигнато во светот на музиката. Таа сведочи за неговото патешествие од млад гитарист до културна икона. Со изложбата ѝ се оддава почит на една музичка икона чија музика ги надминува сите граници, жанрови и култури“, вели авторот на изложбата,

музичкиот новинар Ненад Георгиевски.

Пред бројната публика изложбата ја отвори директорката на КИЦ, м-р Мими Ѓорѓоска Илиевска, која истакна дека низ објективот на овие фотографии се отвора единствена визуелна архива која ја следи солистичката кариера на Стефановски – од раните соло настапи, преку бројните музички соработки, па сè до денешните концерти кои продолжуваат да ја пленат публиката со својата виртуозност и изразена емоција.

Присутните, преку видео снимка ги поздравиле и Влатко Стефановски. На изложбата беше претставен избор на концертни фотографии кои евидентираат различни

фази од кариерата на Стефановски потпишани од фотографите Ангел Ситновски, Стефан Рајхл, Огнен Ацевски и Немања Ѓорѓевиќ – автори кои со години го придружуваат Стефановски на неговите бројни настапи и турнеи во Македонија и пошироко. Покрај фотографиите, изложбата вклучуваше и промотивни

материјали за соработката на Стефановски со „Теохаров Аудио“, со кои заедно ги дизајнира познатите звучници „Legendary“ – врвна линија на професионална аудио опрема што постигна голема популарност.

Е. П.

ZAUMPRIJEVODI

TRAJČE ili TRAJCHE?
SNEŽANA ili SNEZHANA?

*Prijevod osobnih
dokumenata s
makedonskog jezika za
boravak i rad u RH,
uz transliteraciju
osobnih podataka*

engleski njemački arapski
makedonski srpski bosanski

Maksimirska cesta 40

Zagreb 10000

Pon-Pet 09.00 -17.00 h

Mob: 095/5969-047 Tel: 01/7789-311

E-pošta: zaum.prijevodi@gmail.com

Вкусовите на Македонија

Домашен мајонез

Потребно е: 2 варени јајца, 100 мл масло (може и маслиново), 2 лажици вода, сок од 1/2 исцеден лимон, 1 мала лажичка сенф и сол.

Подготовка: Прво се варат јајцата, па се лупат и се оставаат да се изладат. Во подлабок сад се ставаат јајцата, маслото и останатите

состојки. Смесата се блендира и се добива вкусен домашен мајонез без конзерванс, што може да се употребува во разни комбинации за салати, тестенини, сендвичи или како додаток за некои јадења. Како додаток за вкус, може да се додаде мала лажичка од пастата песто.

Кременадли со зеленчук во рерна

Потребно е: 6 кременадли без коска, 4-5 компири, 2 црвени пиперки, 1 морков, 1 главица кромид, масло, зачин Вегета, сол, црн пипер, црвена мелена пиперка и 150 мл бело вино.

Подготовка: Прво на тава се пржат кременадлите од двете страни па се ставаат во сад на страна. Во тавчето каде што се пржело месото се додава исечениот кромид, се пропржува малку, па му се додаваат пиперките, морко-

вот и компирите. Се пржат 5 минути, а потоа во огноотпорна тава намрсена со масло, се реди на дното месото, а потоа се додава зеленчукот, па се зачинуваат со сол, Вегета, црн пипер и малку црвена мелена пиперка, па се подлева со бело вино. Се затвара со капак или алуминиумска фолија. Се пече околу еден час, а потоа се отстранува капакот или фолијата, па се пече уште 15-тина минути, додека убаво не се запече зеленчукот.

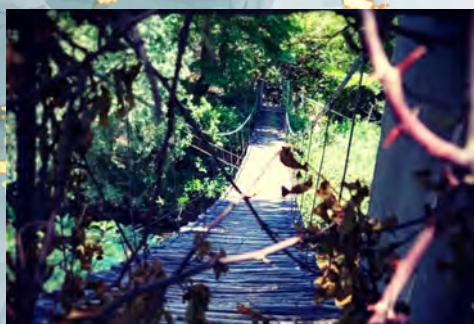
Чоколадни коцки

Потребно е: 2 чаши (од 200 мл) кисела вода, 1 чаша масло, 4 чаши брашно, 1 прах за печиво, 3-4 лажици какао (и уште 3 лажици за филот), 1 авокадо, 100 г мелени лешници и 200 г чоколада.

Подготовка: Заедно се мешаат киселата вода,

маслото, брашното, печивото и какаото па смесата се истура во тавче на масна хартија и се пече во загреана рерна на 210 степени 20-25 минути. Се филува со фил од едно авокадо со 3 лажички какао и 100 г лешници. Одозгора се става глазура од чоколада.

М. Г.

ПЕШТИ – КАМЕНАТА ПРИКАЗНА НА БАБУНА

Во централното подрачје на Македонија, на јужниот излез од градот Велес, само 5 км пред реката Бабуна да ги прегрне водите на Вардар, се протега една тивка, но моќна убавина – Клисурата Пешти. Позната е по високите карпи, водопадите и густите шуми. Се наоѓа во заштитениот предел на Бабуна. Неј-зината форма е во вид на инка, горе е широка 50 м, а долу е тесна 5 м. Висока е 200 м, а долга само 430 м, но сосема доволно за природата да остави потпис што трае илјадници години.

Клисурата Пешти е место каде што историјата е запишана во самиот камен. Името го добила по стотината пештери што ја красат врежани во нејзините стрмни варовнички карпи. Во нив се пронајдени фосилни остатоци од цицачи стари меѓу 70.000 и 10.000 години п.н.е., како и камено оружје што сведочи за живот од доцниот палеолит.

Некои од попознатите се Макаровец на десната страна на реката, Мар-

кова (Св. Никола), која има зачувани остатоци од ранохристијанска црква, Понор и Четири Врати. Пештерите кријат уникатни форми на сталактити и сталагмити, а петте пештерни цркви од средината на 14 век и фрескописите во нив се реткост на Балканот. Легендата вели дека во минатото, овие пештери биле прибежиште за монаси-аскети кои се повлекувале од светот во потрага по внатрешен мир.

Пешти е позната и како орнито-лошки локалитет каде што живеат ретки птици грабливки. Над клисурата порано летал и белоглавиот орел, симбол на величественоста и слободата, како небески чувар на ова подрачје. Повеќе го нема, но сенката на неговото присуство сè уште се чувствува кога ќе се погледне нагоре кон карпите што како сидови стојат над реката.

Поради извонредната чистота на водата, во Бабуна има повеќе видови риби – пастрмка, плашица и речни ракови. Низ Пешти речните вирови се

доста посетени и од капачи преку летниот период. Клисурата е сè повеќе препозната како потенцијал за спелеолошки и археолошки истражувања, рекреативен туризам, алпинизам и риболов. Реката Бабуна со својата кристално чиста вода, висечките мостови и патеките што минуваат покрај неа нудат видововци со поглед што одзема здив, а спокојот што царува меѓу карпите е како повик за враќање кон природата, кон себе.

Мала клисура со голема историја – место каде што каменот зборува, а Бабуна со своето жуборење ја раскажува приказната меѓу минатото и сегашноста. Клисурата Пешти е сведок на времето, тивка, мистична и вечна. Во неа, природата не само што создала убавина, туку ја оставила и својата меморија закопана длабоко во карпите, достапна само на оние што умеат да слушаат.

Елизабета Петровска